

HIUMAA

majandusülevaade
2023

HIIUMAA
majandusülevaade
2023

Väljaandja

Sihtasutus Hiiumaa Arenduskeskus pakub nõustamist ja tugiteenuseid Hiiumaa ettevõtjatele, investoritele, mittetulundusühingutele ja kohalikule omavalitsusele. Lisaks ettevõtluskeskkonna arengu ja ettevõtjate kasvu toetamisele tegeletakse noorte ettevõtlikkuse arendamisega, Hiiumaa turundustegevuste koordineerimise ja turismivaldkonna arendamisega. Hiiumaa Arenduskeskus kuulub Maakondlike Arenduskeskuste võrgustikku, mis on suurim üle-eestiline nõustamisvõrgustik.

SA Hiiumaa Arenduskeskus
Vabrikuväljak 1, Kärdla
arenduskeskus@hiiumaa.ee

Koostajad: Elmo Harjak, Peep Lillemägi
Fotod: Priidu Saart (Visit Estonia), Kaja Hiis-Rinne, Ivo Panasyuk, Mariin Vanaselja, Argo Nurs, Airi Leon, Niels Rattiste, erakogud
Keeletoimetaja: Kaja Sõrmus
Kujundus: Mart Mõniste
Trükk: Manmade Agentuur OÜ

Sisukord

Saateks	4
Majandusaasta 2023 Hiiumaa Arenduskeskuse pilgu läbi	6
Ühendused Hiiumaaga	8
Töötukassa on toeks Hiiumaa tööandjatele	12
Hiiumaa kinnisvaraturg	13
Ettevõtluse tugiorganisatsioonid	14
Kohaliku omaalgatuse programm	14
Maakondade arengustrateegiate elluviimise toetusmeede	15
Noorte ettevõtlikkuse areng 2023. aastal	16
MTÜ Hiidlaste Koostöökogu 2023. aasta olulised sündmused	20
MTÜ Hiiukala ülevaade kalanduspiirkonna aastast	22
Hiiumaa majanduse üldnäitajad	24
Ettevõtlussektorite üldnäitajad	26
Hiiumaa ettevõtetes hõivatud inimeste arv	28
Keskmine palk Hiiumaa ettevõtetes	29
Suurimad tööandjad, suurimad käibed	29
Majandussektorite lisandväärtus	32
Majandussektorite ülevaade	34
Keemia-, kummi- ja plastitööstus	34
Hulgi- ja jaekaubandus	36
Tekstiili- ja rõivatööstus	38
Ehitus	39
Metsamajandus	40
Veondus ja laondus	41
Puidu töötlemine ja mööblitööstus	42
Toiduainete tootmine	43
Majutus ja toitlus	44
Põllumajandus	46
Kalandus	47
Muu tööstus	48
Muud sektorid	49
Eksport Hiiumaa majanduses 2023	50
Turismiaasta 2023	53
Hiiumaa tegijad 2023	58
Analüüsi andmed ja selgitused	64

Saateks

Hiiumaa on suutnud stabiilselt ja kindlalt püsida keset pööraselt pöörlevat maailma

1. jaanuari 2023 seisuga elas Hiiumaal 9758 inimest ja aasta hiljem 9760 inimest.

Hiiumaa vallas oli keskmiselt 5530 maksu- maksjat, sissetulek Rahandusministeeriumi andmete kohaselt keskmiselt 1587 eurot kuus, töötuid keskmiselt 150 inimest.

Kuna saare elanike ja maksumaksjate arv järjepidevalt kasvab ning samuti on kasvutrendis külastajate arv, siis see aitab väljakutsetega paremini toime tulla.

Mandriit ja välismaalt tullakse rõõmuga siia ning ka meie oleme aktiivselt ringi liikumas. Valla asutused, eriti haridusasutused, on usinad projektide kirjutajad ning näiteks Erasmus+ kaudu toimub iga aasta välisriikide külastusi ja saarele jõuavad kümned välisgrupid. Möödunud perioodist meenub kaugeimate külalislisena Lõuna-Korea haridusjuhtidega kohtumine.

Näen sarnast tegevust ka ettevõtlusvaldkonnas, kus Hiiumaa Arenduskeskus kontaktide loomisel või õppereiside korraldamisel toeks on. Oleme COVID-aegsest suletusest üle saanud ning maailm on uuesti avatud.

2023. aasta oli Hiiumaal muusika teema-aasta. Kõige olulisemaks sündmuseks oli XIII noorte laulu- ja tantsupidu. Tantsupeol „Sillad“ osales Hiiumaalt 10 kollektiivi ning laulupeol „Püha on maa“ 6 kollektiivi. Hiiumaa noorte arvu arvestades väga korralikud numbrid. Tunnistuseks tantsu- ja koorijuhtidele.

Samuti viis vald koostöös partneritega läbi erinevaid traditsioonilisi või ka unikaalseid sündmusi. Kõige suuremal tähistati helilooja Rudolf Tobiase 150. sünniaastapäeva. Kummardus Tobiase Selts MTÜ, Ly Meldorfi, Enn ja Maris Kunila ees seda eest vedamast.

Hiiumaa sai 2020. aasta oktoobris Green Destinations TOP100 kestlike sihtkohtade hulka. 2023. aasta suvel pälvisime kuldtaseme sertifikaadi. Saarel tunname paremini Hiiumaa Rohelist Märki, millega ongi vast hea võrdlust tõmmata, kuna maailmas on Green Destinations sarnane kvaliteeditähis, mille järgi muuhulgas valikuid tehakse.

Hergo Tasuja
Hiiumaa vallavanem

Vallavalitsuse tasandilt jääb 2022. aastasse otsus, et senise kuue (üldvalitsus ja viis osavalda) eelarve asemel on meil 2023. aastast üks ja ühine eelarve. See andis esimest korda päris täpse ja lõpuni võrreldava pildi eri valdkondade lõikes.

Vaadates eelarve täitmist, siis põhitegevuse tulud ületasid esialgset prognoosi 350 000 võrra, samas kui kulused tehti 650 000 võrra vähem ning põhitegevuse tulemiks kujunes planeeritud 2,3 miljoni asemel 3,3 miljonit eurot. See annab kinnitust, et et vaatamata julgele arendustööle on meil majanduslikult jalad tugevasti maa peal.

Investeeringutest valmis Kärkla Põhikooli uus hoone ja renoveeriti Palade Spordihall. Kogu Kärkla Kooli ehitusprotsess ja sellega kaasnev läks maksma 8,2 miljonit eurot, millest 3,2 miljonit riigi kaasfinantseering Euroopa Liidu regionaalarengu fondist.

Samuti valmis MATA meetme abil kergliiklustee Kõrgessaare keskusest teeristini, mis ühendab Kõrgessaare aleviku Reigi kalmistule suunduva kergliiklustee lõiguga ühtseks teerivikuks. Samaaegselt valmis Keskkonnainvesteeringute Keskuse toetuse abil Armioja harastuskalurite parkla. Lõppes INTERREG Est-Lat meetme projekt Sõru ja Kalana jahisadama väljaarendamiseks.

Lisaks mitmed väiksemad investeeringud ja teeinvesteeringud.

Vallavolikogu tegi 20.04.2023 otsuse, mis loodetavasti kujundab positiivselt järgmise perioodi saare arenguid. Nimelt otsustati Sadama Üürimaja OÜ asutamine. Osaühingu põhitegevuseks on enda ja renditud kinnisvara üürile andmine ja haldamine. Täpsemalt ja esimese ülesandena Kõrgessaares Kredex meetme toel ja koostöös investoritega üürimaja välja ehitamine. Viimasest korterelamu ehitamisest on möödunud kaks kümnendit. Loodetavasti annab antud projekt kindlust arendajatele sarnaseid töid ka teistes saare piirkondades ette võtta.

Kalendriaasta alguse tegi keeruliseks mitme projekti toetusrahade välja maksmise viibimine. On positiivne, et Hiiumaa vald on suutnud väga paljude investeeringute ellu viimiseks märkimisväärselt toetusraha kaasata. Samas seab see jooksva arveldamise keerulisse seisu, kui toetusrahad õigeaegselt ei laeku, kuna kulutused on ikkagi vaja teha. Aasta jooksul suutsime sellest välja tulla ning uuele eelarveaastale saime kindlalt ja kindlustundega vastu minna.

Majandusaasta 2023 Hiiumaa Arenduskeskuse pilgu läbi

Kui 2022. aastal iseloomustas Hiiumaa majanduselu paigalseis, siis 2023. aastal iseloomustab langus. Kokku oli Hiiumaa ettevõtete müügitulu 2023. aastal 209 miljonit eurot, mis on 8% vähem kui varasemal aastal ning samal ajal vähenesid ettevõtete ärikasumid 2022. aastaga võrreldes 19%. Eksport vähenes 2022. aastaga võrreldes 16% ja import 17%. Kuigi keskmine palk Hiiumaa ettevõtetes kasvas, on Hiiumaa palgatase endiselt ligikaudu kolmandiku võrra madalam riigi keskmisest ning võrreldes eelneva aastaga see vahe suurenes.

2023. aasta märksõnadeks on kindlasti majanduslangus ja kiire hinnatõus, mõlemad mõjutasid ka Hiiumaa ettevõtete majandusnäitajaid. 2023. aastal näitasid kasvu hulgi- ja jaekaubandus, ehitus- ja kalandussektor, stabiilne oli toiduainete tootmine. Vähest taandumist näitasid plastitööstus, veondus ja laondus ning põllumajandussektor. Enim langesid metsamajandus, puidu töötlemine ja mööblitööstus ning tekstiili- ja rõivatööstus. Tuleviku perspektiivis pole järgnevateks aastateks majandusnäitajate olulist paranemist oodata.

Liis Lukas

SA Hiiumaa Arenduskeskuse juhataja

Arenduskeskuse roll Hiiumaa majanduse edendamisel

Hiiumaa arenduskeskus lähtub oma tegevustes Euroopa Liidu ning Eesti riigi suundadest ning Hiiumaa ettevõtjate vajadustest. Arenduskeskuses tehti 2023. aastal alustavatele ja tegutsevatele ettevõtetele ning investoritele ligi 100 nõustamist. Korraldasime 16 erinevat ettevõtjatele suunatud koolitust, millest sai kasu üle 150 osaleja. Lisaks korraldasime erinevaid klubilises vormis toimunud kohtumisi, millest sai osa üle 200 inimese.

Samuti jätkasime Hiiumaa majandusülevaadete väljaandmisega ning korraldasime Hiiumaa suurima ettevõtluse ja majanduse teemalise foorumi teemal „Hiiumaa – tööstussaar või?“. Panustasime Hiiumaa ettevõtjate välissuhtlusele läbi kolme erineva õppereisi. Lõime uue välisinvestoritele suunatud veebikeskkonna *Invest in Hiiumaa* ning viisime Hiiumaa e-poe uuele kasutajasõbralikumale platvormile.

Vedasime eest Hiiumaa kui sihtkoha rahvusvahelise rohesertifikaadi *Green Destinations* standardi järgset auditeerimist. Hiiumaa saavutas 2023. aastal *Green Destinationsi* kuld taseme. Viisime ellu Hiiumaa tuntuse suurendamiseks mainekujunduskampaaniaid Eestis, Soomes ja Saksamaal. Hiiumaa.ee veebivärv sai tõlgitud inglise, soome ja saksa keelde ning tegime Hiiumaa kaardirakenduse koos eesti-, soome-, saksa- ja ingliskeelsete audiogiididega.

Selleks, et Hiiumaale tuua külastajaid ja elavdada majandust hooajavälisel ajal, viisime läbi digikampaaniaid ja ülehiiumaalisi mainesündmusi, lisaks andsime välja erinevaid turismimaterjale mitmes keeles.

Hiiumaa Arenduskeskuse tegevused on suunatud ka noorte ettevõtlusaktiivsuse kasvatamiseks. Koolitasime Hiiumaa lasteaedade ja koolide õpetajaid ning õpilasfirmade juhendajaid. Läbi noorte ettevõtlusinkubaatori sai ettevõtlikkuse tegevustest osa üle 100 noore ja viis Hiiumaa õpilasfirmat, lisaks korraldasime noortele Hiiumaa ettevõtete külastusi.

2023. aastal loodi Hiiumaa ettevõtjate ja kogukonna eestvedamisel Hiiumaa noorte stipendiumifond. Fondi eesmärgiks on toetada Hiiumaa noori, kes lähevad kõrgharidust omandama kas mandrile või välismaale. Hiiumaa arenduskeskus on fondi juriidiline asutaja ning tegevuste igapäevane majandaja. 2023. aastal anti fondi poolt välja üks stipendium.

Ühendused Hiiumaaga

Parvlaevad

Hiiumaa parvlaevauhenduses oli 2023. aasta üldjoontes sarnane eelmisega – samad operaatrid samade laevadega ja piletihindadega. Veidi muutus veomaht. Parvlaeva- ja lennuühenduse riigipoolseks tellijaks olnud ühistranspordiosakond liikus aasta keskel Transpordiameti koosseisust Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi struktuuriüksuseks.

Mandrile seilas OÜ TS Laevad, kelle leping liinivedudeks algas 01.10.2016 ja lõpeb 30.09.2026. TS Laevad OÜ on Eesti reeder, aktsiaseltsi Tallinna Sadam tütarettevõtte. Ettevõttele kuulub viis laeva, millest Saaremaa ja mandri vahel sõidavad TÕll ja Piret ning Hiiumaa ja mandri vahet Tiiu ja Leiger. Asenduslaevaks on jätkuvalt poole sajandi vanune vanaproua Regula.

Heltermaa–Rohuküla liini piletihinnad olid samad, mis 2022: reisijapilet püsielanikule 1,70 ja tavapilet 4,85 eurot. Sõiduauto ülevedu maksis püsielanikule 5 eurot, tavapiletina 14,20.

Piret Sedrik

Hiiumaa vallavalitsuse ühistranspordi ja kriisivalmiduse spetsialist

Leiger ja Tiiu

- Süvis 4 m, pikkus 114 m, laius 19,7 m, kiirus 15 sõlme.
- Mahutab 700 reisijat ja 150 sõiduautot, salongis on 7 ratastoolikohta.
- Valmistajatehas Sefine Türgis.

Regula

- Süvis 4,2 m, pikkus 71,2 m, laius 16,3 m, kiirus 12 sõlme.
- Mahutab 400 reisijat ja 65 sõiduautot.

2020. aastast on riigi tellimus Heltermaa–Rohuküla liinil igal aastal tõusnud. Sõiduplaani koostades arvestati juba varakult aastasse plaanitud suursündmustega, samuti uue trendiga, et neljapäev on uus reede ehk nädalavahetus algab päeva võrra varem.

Reisijaid oli 2023. aastal Hiiumaa liinil 220 055 võrra rohkem kui eelneva aastal. Enim üle sõitjaid oli, nagu ikka, juulis – 122 474. See on 3,5 korda rohkem kui näiteks novembris, mil ka laevagraafik on hõredam. 10 kuul oli reisijate arv suurem kui eelmise aasta samal perioodil. Siiski jäi juulikuu reisijate arv ligi 10 000 võrra väiksemaks selle sajandi senisest rekordkuust, 2021. aasta juulist, mil reisijaid oli 132 215. Tookord kasvatas reisijate arvu COVID-epideemia järgne siseriiklik reisituhi, kuna välisriikidesse liikumine oli piiratud.

Heltermaa – Rohuküla parvlaevaliini statistika 2021–2023

	Reiside arv	Reisijate arv	Sõidukite arv	Reiside arvu tõus
2021	5682	648 469	311 052	
2022	5838	647 828	301 954	+ 156 ehk 2,7%
2023	5860	669 883	309 815	+ 22 ehk 0,4%

Sõidukeid viidi Heltermaa – Rohuküla liinil üle 309 815, seega 5299 võrra eelmisest aastast rohkem. Eelmisest aastast rohkem sõidukeid oli laeval 7 kuul.

OÜ TS Laevad juhatusse kuulusid Indrek Randveer (juhatuse esimees), Guldar Kivro ja uue juhatuse liikmena Katrin Aron.

1. märtsil 2023 hakkasid kehtima uued pilethinnad. Piletihinna tõus mõjutas enim saari külastavaid kliente, püsielanikele olulisi muutusi ei kaasnud. Eelmine piletimääruse muudatus oli 2019. aasta 1. mail.

Jätkus AS Saarte Liinid algatatud Heltermaa sadama-ala detailplaneeringu menetlus reisi- ja sadamakai eraldamiseks – planeerijaks sai K-projekt ja keskkonnamõjude hindajaks OÜ Lemma. Üks kogukonna poolt väga oodatud uuendusi on sadama-alale sissesõidu turvaline lahendamine.

Saaremaaga ühendab meid Sõru – Triigi laevaliini. Liiniveol on partneriks AS Kihnu Vee- teed, kes on erinevate lepingute alusel liinil olnud kümnekond aastat.

Saarte majandusruumi ja kogukonna liikuvuse vaates oli väga oluline regionaalministri Madis Kallase otsus, et aastaringelt on väljumiste miinimumiks kaks väljumist kummastki sadamast, hommikul ja õhtul. Seda olid hiidlased oodanud juba aastaid. Suvisel tiptunnil on väljumisi ühest sadamast suisa neli.

Sõru – Triigi liinil oli 2023. aastal (vrld eelmise aastaga):

- 1548 reisi (+76);
- 47 989 reisijat (+3981);
- 23 527 sõidukit (+3079).

Parvlaev Soela:

- mahutab 200 reisijat ja 22 sõiduauto;
- süvis on 2,7 m, pikkus 45 ja laius 2,7 m;
- suurim kiirus on 12 sõlme;
- valmistatud Saaremaa laevatehases Baltic Workboats.

Asenduslaevaks on jätkuvalt 2003. aastal reservlaevaks ostetud **Reet**, mis on ehitatud 1971. aastal Norras. Reedal on 157 reisijakohta, kiirus 12 sõlme.

Lennuk

2023. aasta algus läks Hiiumaa lennunduses ajalukku: 28. jaanuaril 2023 tegi esimese Tallinn-Kärdla liinilennu 33kohaline SAAB 340A, lennuvedajaks Eesti kapitalil põhinev Diamond Sky OÜ. Senine lennuvedaja Transaviabaltika tegi 19kohalise Jetstream 32ga viimase lennu 27. jaanuaril.

Uue ja suurema lennuki aitasid meie liinile Euroopa Liidu õigusest tulenevad nõuded. Ka SAAB 340A-ga on õhusõit pealinna 30 minutit. Pilet maksis 25 eurot. Lennuplaan on sama, mis varem - lennuk on 12 korda nädalas: tööpäeviti kaks korda päevas ja nädalavahetusel üks. Uue lepingu järgi väljus lennuk Tallinnast argipäeval kl 7.30 ja 17.00, laupäeval kl 9.15 ja pühapäeval kl 17.00. Lennuki ümberpööramiseks Kärdlas oli suuremal lennukil vaja 30 minutit ja seetõttu märtsi viimasest nädalast muudeti Kärdla poolt tagasilennu aega. Väljumisajad olid säilitatud selliselt, et reisi tühistamisel jõuaks Hiiumaa poolt 8.30 ja mandri poolt 19.00 väljuvale laevale, kuna ilmaolude tõttu on ära jäänud reise aastas tavapäraselt ligikaudu 30.

2023. aasta alguses tegi Hiiumaa Vallavalitsus lennuliini kohta uuringu. Vastanutest $\frac{3}{4}$ oli väljumisaegadega, sh õhtuse Tallinnast väljumise kellaajaga rahul.

Jätakuvalt mõjutavad Hiiumaa liini ilmaolud. Tühistatud ja tagasipöördunud reiside arv on samaväärne eelmise aastaga - 34. Tühistatud reisiks on välja lendamata jäänud reis. Kui lennuk väljub, aga pöördub tagasi sihtkohas maandumata, on tegemist tagasipöördunud lennuga. Viimatisel juhul maksab riik 100% reisi maksumusest. Ehk on lugejal hea teada, et senisest suurema lennuki jaoks on maandumismiinimumid samad, mis olid Jetstreami jaoks.

Reisijate arv ja tühistatud lennud 2022–2023

	2022	2023	muutus
Reisijaid	11 849	15 944	+4095
Toimunud reise	598	586	-12
Tühistatud reise	27	31	+4
Sh ilma tõttu tühistatud	22	26	+4
Tagasipöördunud reise	6	3	-3
KOKKU tühistati või pöördus tagasi	33	34	+1

Suurema lennukiga on saanud tavapäraseks, et ühes kuus on üle 1000 reisija, ka talvekuudel. Alla selle jäid ainult jaanuar ja veebruar: jaanuaris oli veel väike, 19kohaline lennuk ja veebruaris tuli kiires tempos, mis ei võimaldanud varast piletimüüki, liini teenindama uus lennufirma.

OÜ-d Diamond Sky juhtinud Hiiumaa juurtega Madis Vanaselja tegi ajalugu liinile tuleku kiiruses: liini teenindamise leping kirjutati alla vaid nädal enne lendude algust. 2023. aasta lõpukuudel asus Diamond Skyd juhtima Kristjan Roosipõld.

Lennuliini statistikast rääkides tuleb arvestada, et aastaid on täituvuse mõttes riskantne võrrelda, sest lennukid on nii erineva suurusega.

Lennukis SAAB 340A on 33 istekohta ja reisijaid teenindab lennusaatja. Lendudel oli Diamond Sky partneriks Poola firma Sprintair.

2023. aastasse jäi veel üks tore sündmus Kärdla lennuväli sai 23. aprillil 60aastaseks. Tähtpäevale lisas meeleolu ansambli Trad.Attack! esinemine lennujaamas.

Kärdla lennujaam:

- lennurada 1520 m, stripiala 30 m;
- maandumismiinimum (pilvede kõrgus) nii mere kui ka maa poolt 300 jalga, mõõdetakse 100jalase sammuga;
- soetati automaatne ilmavaatlusjaam;
- julgestus ja turvakontroll anti üle lepingupartnerile G4S;
- alustati ettevalmistusi automaatse ilmavaatlusjaama hankeks.

Töötukassa on toeks Hiiumaa tööandjatele

Vaatamata keerulisele olukorrale majanduses on Hiiumaa registreeritud töötuse määr püsinud aastaid vabariigis madalaim.

31.12.2023 seisuga oli Hiiumaal 172 registreeritud töötut, nendest 23 oli pikaajalisi töötuid ja 37 tervisest tuleneva takistusega. Võrreldes 31.12.2022 oli 14 registreeritud töötut rohkem.

Jaanuaris 2023 oli Hiiumaa osakonnal vahendada 30 vaba töökohta, detsembris 2023 oli vabade töökohtade arv 13. Kõige rohkem otsiti töötajaid teenindus- ja müügisektorisse. Töötleva tööstuse ja hoolekande tööpakkumisi vahendasime rohkem aasta alguses.

Hiiumaa tööandjad on 2023. aastal ajutist töötamist töötuna arvel oleku ajal kasutanud 366 korda. Kõige rohkem on lühiajalist töötamist kasutatud toitlustuses, hoolduses ja elektroonika valdkonnas.

Suuri koondamisi Hiiumaal 2023. aastal ei olnud, kõige rohkem tuli koondatud inimesi arvele aprillis, kui lisandus 14 koondatud.

Meie soov on, et saaksime toetada tööandjaid sobiva tööjõu leidmisel ja ettevalmistamisel, töötajate oskuste arendamisel. Töötukassa pakub tuge tööandjatele, töötajatele, töötavatele inimestele ja samuti õpilastele. Teenuste pakkumisel oleme paindlikud, võimalus on nõustamist saada kohapeal, veebis ja ka telefoni teel.

Selleks, et jagada infot võimalikult paljude tööandjatega, oleme korraldanud tööandjatele veebinare koostöös teiste töötukassa osakondadega.

2023 aastal korraldasime Hiiumaal värbamispäeva. Värbamispäeva eesmärk olid kokku viia töötajad ja tööandjad, pakkuda kohapeal nõustamisteenuseid.

Head Hiiumaa töötajad, tööandjad, koolinoored! Oleme valmis teiega koostööks ja julgustame teid pöörduma töötukassa nõustajate poole.

Ülle Mänd

Eesti Töötukassa Hiiumaa osakonna tööandjate konsultant

Hiiumaa kinnisvaraturg

Eesti kinnisvaraturul toimus 2023. aastal kokku 51 107 võõrandamistingut, millest 40 584 olid ostu-müügitingud. 2022. aastaga võrreldes vähenes tehingute arv 2023. aastal 29%, sh ostumüügitingute arv 16%. Vähenenud nõudlus mõjutas ka kinnisvaraturul kaasatud rahalise kapitali kogumahtusid, kuid hinnatasemed vähenenud nõudluse taustal veel oluliselt ei langenud. Tehingute koguväärtus vähenes võrreldes 2022. aastaga 17% võrra, olles 5,0 miljardit eurot.

Hiiumaal on tehingute arv võrreldes 2022. aastaga märgatavalt langenud.

Pangad on küll laenuitingimusi pisut leevendanud, kuid laenuvõtjad on tänu segastele aegadele ikkagi tagasihoidlikud. Vanematele majadele laenu ei anta, sest kindlustusettevõtjad ei taha neid kindlustada. Mõned pangad ei võta jutulegi, kui objekt on väljaspool suuremaid linnu.

Soovijaid siiski oleks, kuid sobivaid objekte napib. Raha odavneb ja müüjad on ettevaatlikud. Oodatakse, kui otsest müügivajadust ei ole.

Korteritega on viimastel aastatel olnud kitsas käes ja peamiselt müüakse nõ käest kätte ning avalikku müüki tuleb vähe. Müügis olevad majad on üldiselt väga kallite hindadega. Odavamate majade puhul leiti ostja kuulutuse avaldamisest paari nädala jooksul.

Hinnad on jätkuvalt Hiiumaa turu kohta kõrged. Korterite puhul vaadatakse eriti hinda, sest sellise raha eest on mõistlikum juba maja osta.

Maade hinnad on olenevalt piirkonnast erinevad ja ka pigem kõrged.

Üürikortereid maaklerite kätte ei jõua. Vabad pinnad vahetavad üürnikke samal põhimõttel, et keegi teab kedagi. Üürikorterite soovijaid on rohkem kui on pakkujaid.

Huvilisi, kes hindavad Hiiumaa vaikust ja rahu, on endiselt. Oleks vaid objekte ja mõistlikke hindu.

Kaie Nappir

Hiiumaa Kinnisvara maakler

Hiiumaa kinnisvaratehingud

	2021	2022	2023	Muutus 2022–2023
Tehingute arv	675	761	498	-35%
Kogupindala (ha)	2541	3611	1931	-47%
Koguväärtus (eurodes)	22 913 376	32 350 577	20 116 404	-38%

Allikas: Maa-amet, tehingute andmebaas

Ettevõtluse tugioorganisatsioonid

Kohaliku omaalgatuse programm

Kohaliku omaalgatuse programm (KOP) on Eesti riigi regionaalprogramm, mille eesmärk on tugevate ja omaalgatusel põhinevate kogukondade tekkimine ja püsimine. Programmi kaudu toetatakse kogukonna liikmete aktiivset osalemist kohalikus arengus ja ühiskonnas kaasrääkimisel, kogukonnapärandi säilitamist tulevaste põlvete jaoks ning kogukonnale oluliste teenuste arendamist.

2023. aastal oli programmis kaks meetet: „Kogukonna areng“ ning „Investeeringud ja kogukonnateenuste arendamine“. Kogukonna arengu meetme kaudu toetatakse tegevusi, millega panustatakse kogukonnaliikmete teadmiste ja oskuste kasvu, kogukonna identiteedi tugevnemisse ja tõhusama koostöö tekkesse. Investeeringute ja kogukonnateenuste arendamise meetme kaudu toetatakse tegevusi, millega panustatakse kogukonnaliikmete ühistegevust soodustavate avalikus kasutuses olevate objektide rajamisse ja arendamisse ning kogukonnaliikmetele vajalike teenuste pakkumisse.

Programmi rakendaja Hiiu maakonnas on SA Hiiumaa Arenduskeskus.

Kohaliku omaalgatuse programmi toetused

2023. aastal esitati Hiiumaa Arenduskeskusele kahes voorus kokku 31 taotlust: kogukonna arengu meetmesse 17 ning investeeringute ja kogukonnateenuse arendamise meetmesse 14 taotlust. Taotletava toetuse kogusumma oli 78 181 eurot. Taotlusi rahastati summas 41 485 eurot.

Mõned näited projektidest, mis 2023. aastal toetust said:

- Klubi Pühalepa Vanamehed projekt „Mereajaloo raamatu Mere ja meeste lood väljaandmine“.
- Hiiumaa Käsitööseltsi projektid „Aknad III“ ja „Suvine käsitöö- ja omatoodangulaat 2023“.
- MTÜ Hiiumaa Tenniseklubi projekt „Väliväljakute kastmissüsteemide uuendamine“.
- Orjaku Külaseltsi projekt „Külakeskuse tehniliste vahendite kaasajastamine“.
- Mittetulundusühingu Suuremõisa Loss projekt „Suuremõisa lossipäevade korraldamine ja läbiviimine 2.–3. juunil 2023“.
- MTÜ Vananaistesuvi projekt „Saunamaa Hiiumaa“.

Maakondade arengustrateegiate elluviimise toetusmeede

Alates 2019. aastast on Regionaalsete investeeringutoetuste programm muutunud maakondade arengustrateegiate elluviimise toetusmeetmeks (MATA). Toetuse andmise eesmärgiks on toimepiirkondade arengueelduste parem kasutus majanduskasvuks ja elukvaliteedi tõusuks vajalike teenuste kättesaadavus.

Toetusega aidatakse kaasa maakondade arengustrateegiate kiiremale elluviimisele.

2023. a toetusvooru esitati üks taotlus - Hiiumaa vallavalitsuse Kärdla osavallavalitsuse taotlus „Kärdla Sadama tänava arendus“ taotletava summaga 238 247,00 eurot. Projekti eesmärk on Kärdla Keskväljakut ja Kärdla sadamat ühendava linna ühe tähtsama tänava osaline rekonstrueerimine eesmärgiga muuta inimeste liikumine, nii sõidukitega kui jalgsi, kaasaegsaks, turvaliseks ja mugavaks.

Kaja Sõrmus

Hiiumaa Arenduskeskuse vabaihenduste konsultant

Noorte ettevõtlikkuse areng 2023. aastal

Üldinfo

2023. aastal osales ettevõtlikkusõppe tegevustes üle 300 noore. Toetati Hiiumaa koolide ja lasteaedade ettevõtlikkuse arengut ning tehti koostööd nii Hiiumaa kohalike kui ka väljaspool Hiiumaad tegutsevate ettevõtjatega. Kokku toimus üle 45 erineva tegevuse, sh Laste Teaduskooli töötoad, külalistund, „Noored Hiiumaale“ mälumängud, investeerimise teemalised töötoad, ettevõtlusõppe võrgustiku kohtumised, õppereisid, häkaton ja ideede genereerimise töötuba. Ühtlasi loodi koostöös Hiiumaa Ettevõtjate Liiduga Hiiumaa noorte stipendiumifond.

Ettevõtlik Kool ja lasteaiad

2023. aastal anti Hiiumaa kahele lasteaiale (Kärdla Lasteaed ja Palade Lasteaed) üle „Ettevõtlik Kool“ baastaseme kvaliteedimärgised. Toimus üks õppereis, mille raames külastas 22 Hiiumaa ettevõtlike lasteaedade õpetajat Lääne-Virumaa ja Ida-Virumaa ettevõtlikke lasteaedasid.

Noored Hiiumaale

2023. aastal jätkati 2021. aastal alguse saanud „Noored Hiiumaale“ projektiga, sh noorte infokirja väljaandmise ja kohtumiste korraldamisega. Projekti sihtrühmaks on 18+ noored, kes on saarelt ära läinud ning suundunud töötama või õppima mujale. 2023. aastal toimus kokku kolm kohtumist (mälumängude sari) ning noorte infokirjaga oli liitunud kokku üle 80 noore. Kokku võttis mälumängudest osa 60 noort.

Ettevõtlusõppevaldkonna võrgustik

2023. aastal jätkati 2022. aastal alguse saanud Hiiumaa ettevõtlusõppe võrgustiku kohtumistega. Kokku toimus kaks kohtumist. Esimesel kohtumisel kaardistati Hiiumaa ettevõtlusõppe hetkeolukorda ning arutati tulevikuplaane Hiiumaa koolides, lisaks jagas enda kogemust õpilasfirmadena 2022. aastal tegutsenud õpilasfirma Butikk. Teisel kohtumisel kohtusid omavahel Hiiumaa Gümnaasiumi 2023. aasta õpilasfirmad ning Hiiumaa Ettevõtjate Liit, mille raames tutvustasid õpilasfirmade loojad enda ideid, tooteid/teenuseid ja said kasulikke nõuandeid Hiiumaa ettevõtjatelt. Kokku sai kohtumistest osa üle 40 osaleja.

Õpilasfirmad ja ettevõtlusinkubaatori programm

Noorte ettevõtlusinkubaatori programmi raames toimus 2023. aasta oktoobris Hiiumaa ettevõtete külastus Hiiumaa Gümnaasiumi 10.-11. klasside majandus- ja ettevõtlusõppe õpilastele. Külastuse käigus tutvuti kolme erineva Hiiumaa ettevõttega: Linnumäe resto/Eventering OÜ, Viscosa Kultuuritehas MTÜ ja Raxmotors OÜ. Kokku osales külastustel 34 noort. Hiiumaa Gümnaasiumi 10. klasside õpilased said osa ideede genereerimise töötoast ning Kärdla Kooli 7.-8. klasside õpilased minihäkatonist. Kokku osales töötubades üle 50 noore. Kärdla Kooli 8.

klassid külastasid õppereisi raames Tallinnas Ettevõtlusküla ja Karjäärikeskust ning Hiiumaa Gümnaasiumis toimus külalistund, mida viis läbi Tartus tegutseva ettevõtte KIRA esindaja.

2023. aastal registreeriti Hiiumaal 5 õpilasfirmat: Õpilasfirma KREIV (hauahoolduse teenus), Õpilasfirma Sakastrükk (pakutrükiga disainitud kangajääkidest kandekotid), Õpilasfirma Lux (trükkplaatidest valgusinstallatsioonid (valgustid)), Õpilasfirma Tsäde (käsitööna valminud puuderküünlad), Õpilasfirma Tuli (kergelt süttiv söekangas).

Õpilasfirma KREIV

Teenus: hauahoolduse teenus

Õpilasfirma KREIV loodi kolme Hiiumaa Gümnaasiumi 11. klassi õpilase poolt - Lisanna Vaikne, Emma Rajaveer ja Lotta Vals. Õpilasfirma registreeriti 14.09.2023 missiooniga saada ettevõtte rajamise ja haldamise kogemus ning pakkuda teenust, mis oleks unikaalne ja abiks inimestele, kellel ei ole võimalik ise oma lähedaste haudasid hooldada. Firma pakkus kolme eraldiseisvat teenust - küünla süütamine, taime istutamine, hauakorrasutus. Teenuste hinnad jäid vahemikku 10–25 eurot, lisaks kilomeetritasu. Peamiselt toimus turundus Facebooki platvormi kaudu.

Õpilasfirma KREIV kasumiaruanne 9.05.2024 seisuga

Tulud	95.00
Kulud	23.38
Materjal, varustus jt tootmiskulud	14.38
Muud kulud	9
KULUD KOKKU	-23.38
Aruandeperioodi kasum (-kahjum)	71.62

ÕF KREIV uurimistöe, Tabel 2., 2024, 19

Õpilasfirma Sakastrükk

Toode: pakutrükiga disainitud kangajääkidest kandekotid

Õpilasfirma Sakastrükk loodi viie Hiiumaa Gümnaasiumi 11. klassi õpilase poolt - Helen Talu, Carmen-Cassandra Kärtner, Tuuli Kruusmägi, Karl Pähna ja Markus Tisler. Õpilasfirma registreeriti 16.10.2023 missiooniga luua edukas õpilasfirma, mille tooted on saanud klientide poolt heakskiidu ja leidnud kasutust, sh toetada ringmajandusmudeli toimimist ettevõtluses. Enda toote valmistamisel tegi õpilasfirma tihedalt koostööd Hiiumaa ettevõtetega. Toote hind jäi vahemikku 12–15 eurot.

Turundustegevus toimus peamiselt läbi sotsiaalmeedia (Instagram, Facebook, Tiktok) ning tooted olid leitavad JA Eesti õpilasfirmade e-poes.

Õpilasfirma Sakastrükk kasumiaruanne 6.09.2024 seisuga

Tulud	592.00
Kulud	256.24
Materjal, varustus jt tootmiskulud	256.24
Muud kulud	0
KULUD KOKKU	256.24
Aruandeperioodi kasum (-kahjum)	335.76

ÕF Sakastrükk uurimistöö, Tabel 2., 2024, 26

Õpilasfirma Lux

Toode: trükkplaatidest valgusinstallatsioonid (valgustid)

Õpilasfirma Lux loodi nelja Hiiumaa Gümnaasiumi 11. klassi õpilase poolt - Remo Lepamaa, Bert Omann (idee autor), Rasmus Pall ja Meelis Sõmer. Õpilasfirma registreeriti 16.10.2023 missiooniga pakkuda hubaseid ja ainulaadseid valgusinstallatsioone, säästes loodust ja anda firma klientidele võimaluse aidata kaasa taaskasutusele. Lisaks valgusinstallatsioonide praktilisusele pakkusid tooted ka kunstilist ja dekoratiivset väärtust - iga eksemplar omaette kunstiteosena. Toote valmistamisel tegi õpilasfirma koostööd Hiiumaa ettevõttega.

ÕF turundus toimus läbi sotsiaalmeedia (TikTok, Instagram, Facebook) ning laadamüügi. Kokku müüs ÕF 17 trükkplaatidest valmistatud valgusinstallatsiooni ja ühe võtmehoidja.

Õpilasfirma Lux kasumiaruanne 19.03.2023 seisuga

Tulud	443
Kulud	-172.20
Materjal, varustus jt tootmiskulud	-166.21
Muud kulud	-5.99
KULUD KOKKU	-172.20
Aruandeperioodi kasum (-kahjum)	270.80

ÕF Lux uurimistöö, Tabel 2., 2024, 17

Õpilasfirma Tsäde

Toode: käsitööna valminud puuderküünlad

Õpilasfirma Tsäde loodi kolme Hiiumaa Gümnaasiumi 11. klassi õpilase poolt - Markus Juhe, Laura Västrik ja Saamuel Kask. Õpilasfirma registreeriti 06.10.2023 missiooniga tuua valgust ja soojust - pakkudes kvaliteetseid küünlaid, mis loovad hubase atmosfääri. Õpilasfirma toodetud küünlad valmisid 100% käsitööna ning fookuses olid märksõnad loodussõbralikkus, jätkusuutlikkus ja praktilisus. Turunduskanalitena kasutati Instagrami, Facebooki, kodulehte ning müük toimus ka läbi Yaga e-platvormi ning laadakülastuste.

Õpilasfirma Tsäde kasumiaruanne 10.04.2024 seisuga

Tulud	1769
Kulud	1247.58
Palk, tötötasu, tasu müügist	507.42
Materjal, varustus jt tootmiskulud	720
Muud kulud	20
KULUD KOKKU	1247.58
Aruandeperioodi kasum (-kahjum)	521.58

ÕF Tsäde uurimistö. Tabel 2., 2024, 17

Õpilasfirma Tuli

Toode: kergelt süttiv söekangas (Tulesüütamiskomplekt)

Õpilasfirma Tuli loodi 4 Hiiumaa Gümnaasiumi 11. klassi õpilase poolt - Jakob Hiiemets, Laur Hindrik Kartus, Alex Elmi, Uku Pisa. Firma registreeriti 16.10.2023 missiooniga lihtsustada tule tegemist lihtsate ja töökindlate vahenditega erinevates olukordades, parandades inimeste valmisolekut saada hakkama rasketes oludes. Õpilasfirma pakkus Eesti turul uenduslikku toodet ning vajas algselt tutvustamist laatadel. Turundustegevust tehti peamiselt Facebooki ja Instagrami kaudu. Enda toodet müüdi nii komplektina (söekangas + tulepulk) kui ka eraldiseisvalt (söekangas, tulepulk) ning hind jäi vahemikku 10–12 eurot.

Õpilasfirma Tuli kasumiaruanne 3.05.2024 seisuga

Tulud	650.44
Kulud	-413.69
Materjal, varustus jt tootmiskulud	-393.08
Muud kulud	-20.61
KULUD KOKKU	-413.69
Aruandeperioodi kasum (-kahjum)	236.75

ÕF Tuli uurimistöö. Tabel 3, 2024, 21

Hiiumaa noorte stipendiumifond

Hiiumaa noorte stipendiumifond loodi 2023. aastal SA Hiiumaa Arenduskeskuse ja MTÜ Hiiumaa Ettevõtjate Liidu poolt eesmärgiga muuta kõrghariduse omandamine Hiiumaa noortele kättesaadavamaks ning luua parem side kodusaarega.

Esimene Hiiumaa noorte stipendium anti 2023. aastal välja Stiina Lepamaale.

MTÜ Hiidlaste Koostöökogu 2023. aasta olulised sündmused

MTÜ Hiidlaste Koostöökogu jaoks oli 2023. aasta EL eelmise toetusperioodi viimane täisaasta (periood lõppes meie piirkonna jaoks 20.05.2024).

Meetme 5 „LEADER riigisisene ja rahvusvaheline koostöö“ projektitoetuste mahuks kinnitati 21 030 eurot. Meetmesse esitati kaks projekti: „Agroturism kui tulus lisateenus“ ja „Kohaliku toidu esitlemine“, kogusummas 21 029,97 eurot.

7.11.2023 kiideti regionaalministri käskkirjaga heaks MTÜ Hiidlaste Koostöökogu poolt Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile esitatud Hiidlaste Koostöökogu LEADERi kohaliku arengu strateegia 2023–2027. Strateegia on aluseks Euroopa Liidu uuel algaval toetusperioodil LEADER toetuste taotlemiseks Hiidlaste Koostöökogu tegevuspiirkonnas, Hiiu maakonnas.

2023. aasta koolitused, infopäevad ja projektireisid

- 19.-21.02.23 toimus Hiidlaste Koostöökogu siseriiklik õppereis strateegia tarbeks, sisuks LEADER projektidega tutvumine kuues maakonnas.
- 23.03.23 toimus MTÜ Hiidlaste Koostöökogu ja MTÜ Hiiukala koostööprojekti „Tervist toetav ja kohalik toit Hiiumaa haridusasutustes“ toel Kohaliku Toidu Päev.
- 19. aprillil ja 17. mail toimusid MTÜ Hiidlaste Koostöökogu seirereisid piirkonna LEADER projektide seiramiseks.
- Mai alguses osalesid ühingu esindajad rahvusvahelisel LEADER konverentsil LINC 2023 Itaalias Basilicatas.
- Juuni alguses võõrustati Hiiumaal Raplamaa Partnerluskogu esindust.
- 15.-16 juulil toetati Avatud Talude päeva läbiviimist Hiiumaal.
- 7. augustil osales Hiidlaste Koostöökogu esindus Leader Suveseminaril Raplamaal.
- Novembri alguses võõrustati Hiiumaal Valgamaa Partnerluskogu esindust.
- 15.-16.11.23 toimus Rootsis Malmös Saare- ja Hiiumaa 12 ettevõtja ühine külastus Nordic Organic Food Fair.
- 5. detsembril osalesid ühingu esindajad LEADER tegevusgruppide talveseminaril Jänedal.
- 12. detsembril osalesid ühingu esindajad agroturismi teemalisel seminaril Järvamaal.
- Aasta lõpus toimus MTÜ Hiidlaste Koostöökogu ja MTÜ Hiiukala koostööprojekti „Tervist toetav ja kohalik toit Hiiumaa haridusasutustes“ raames koolikokkade õppereis Lääne- ja Raplamaale.
- Tegevuskeskuse töötajad ja juhatuse liikmed osalesid aasta jooksul ühingule olulistel PRIA, ministeeriumite, Maaeluvõrgustiku ja LEADER Liidu teabepäevadel, koolitustel ja seminaridel. Tegevjuht osales vallavalitsuse, Hiiumaa Arenduskeskuse, Eesti Töötukassa ja Hiidlaste Koostöökogu poolt läbiviidavatel Hiiumaa ettevõtete külastuspäevadel.
- Alates 09.10.2023 on MTÜ Hiidlaste Koostöökogu kaasatud maapiirkondade energiaühistute teemaga tegeleva LIFE projekti EC4RURAL tegevustesse. Hiiumaad esindab projektis Hiiumaa vald. Projektis osaleb 12 Eesti omavalitsust ja 22 Hispaania omavalitsust.

Projekt „Lühikesed tarneahelad“

2019 sai Koostöökogu rahastuse MAK 2014-2020 meetmest 16.4 „Lühikeste tarneahelate või kohalike turgude kaudu põllumajandustoodete ja toidu turustamisvõimaluste arendamise toetus“. Hiiumaa lähitoidu tutvustamist edendavad tegevused on toetatud Lühikeste tarneahelate projektist. Selle projekti raames:

- toimus 20. mail 2023 Kärkla keskväljakul hiidlaste kevadlaad,
- 9. juunist kuni 25. augustini toetati Kärklas, COOP Tormi platsil suviste pop-up müügipäevade läbiviimist,
- 10. juunil toetati kohaliku toidu esitluse ja pannkoogihommiku läbiviimist Hiiumaa Lastefestivalil ja 22. juunil Väikest jaanipäeva maitsete laata Orjakus,
- osaleti 2. septembril Hiiumaa tootjatega Haapsalu Gurmeeturu üritusel ja 9. septembril Kuressaare Suurel Turupäeval,

- 16. septembril toetati hiidlaste sügislaata ning 23. septembril suure pikniku toimumist Kärddlas ning Mee- ja mesindusmessil osalemist Tallinnas,
- 27.-28. septembril oli projekt toeks tootjate osalemisel Tallinna Toidumessil.

Projekt lõpetati Hiidlaste Koostöökogu poolt edukalt 27.12.23.

Projekti perioodil 2019 – 2023 olid projekti tulud kokku 190 141 eurot (toetus 175 578 eurot, omaosalused 14 563 eurot) ja kulud 193 515 eurot.

MTÜ Hiiukala ülevaade kalanduspiirkonna aastast

Kalandustoetuste vaatest oli 2023. aasta vaheaasta, mil lõpetati Euroopa merendus- ja kalandusfondi 2014–2020 finantsperioodi ning tehti ettevalmistusi uueks Euroopa merendus-, kalandus- ja vesiviljelusfondi 2021–2027 perioodi rakendamiseks. Oktoobri lõpul allkirjastas regionaalminister kalanduspiirkondade määruse. Paralleelselt määrusega valmistati ette Hiiumaa kalanduspiirkonna strateegiat meetme rakendamiseks. Strateegia kinnitamine üldkoosoleku poolt jäi 2024. aasta algusesse.

Projektid, mille valmimine jäi 2023. aastasse olid: Kalana jahisadama kalurite kai ja slipi rajamine ning akvatooriumi süvendamine (toetus 142 000 eurot), Haldi sadamahoone renoveerimine (160 000 eurot), pesemisvõimaluste loomine Salinõmme paadisadamas (52 000 eurot), Kakri kalasadama elektripaigaldise ja kuuri rekonstrueerimine (20 000 eurot) ja Kassariotsa OÜ tootmishoone ehitus ja tootmiseadmete ost (100 000 eurot). Lõpule jõudis ka kolm aastat

kestnud merisiia asustamise projekt Soonlepa lahte kohaliku asustusmaterjali baasil (42 000 eurot). Etteruttavalt võib ära öelda, et 2023. aasta novembris jätkus siimarja inkubeerimine juba jätkukoostöö raames RMK Põlula kalakasvatusega, kes tegeleb ka noorjarkude kasvatamisega.

2023. aasta algul oli rannapüügis püügilubade omanikke 181 ettevõtet või füüsilisest isikust ettevõtjat. Aasta jooksul deklareeris neist saake 168 ettevõtjat. Koguliselt olid suurimad püüdjad osaühing Sillaääre (56 tonni), Agur Pilv FIE (25 tonni), Indrek Kääramees FIE (20 tonni), Riburada OÜ (18 tonni) ja Jaan Romandi FIE (17 tonni).

Tuuli Tammla
MTÜ Hiiukala tegevjuht

Rannakalurite saagid olid 2023. aastal viimase 16 aasta suurimad - kokku püüti 372 tonni kala. Sellest 146 tonni moodustas ahven, mis annab kaluritele peamise sissetuleku oma võrdlemisi kõrge kokkuostuhinna tõttu. Aasta varasemaga oli pea kahekordne kasv säinasaakide osas - 80 tonni. Enneolematult palju püüti ümarmudilat - 48 tonni, kala mida veel kümme aastat tagasi ei nähtudki. Nüüdseks on ümarmudila osas välja kujunemas kokkuost ja ekspordiahelad Ida-Euroopasse. Kahekordistus ka haugi väljapüük - 26 tonni, mis annab aimu heast toidubaasist Väinameres. Lestasaagid on aasta-aastalt järjest kahanenud, varasemalt 50 tonnini ulatunud saakide asemel püüti 24 tonni lesta. Samas on suvine, suurima kohaliku tarbimisaegne püük juulis ja augustis tugevalt mõjutatud ilmastikust.

Esmakordselt üle kümne aasta avanes kaluritel võimalus tegeleda kormorani arvukuse piiramisega. Eesti umbes 40 000 haudepaarilisest kormoranide populatsioonist moodustavad Väinamere kolooniad veerandi. Keskkonnaamet väljastas 2023. aasta kevadel loa 40% pesade õlitamiseks Kadaklaiul Käina lahes ning Suurel ja Väikesel Pihlakarel Hiiumaa laidude kaitsealal Väinameres. Õlitamised viidi läbi 14 vabatahtliku abiga. Kokku õnnestus õlitada 858 pesa. Õlitamise protsent kogu pesade arvust jäi väikseimaks Kadaklaiul (12%) pesade paiknemise tõttu puude otsas. Normikohane 40% saavutati vaid väikesel Pihlakarel. Eesti Ornitoloogiaühing vaidlustas lubade välja andmise kohtus, kõigis kolmes astmes. Sügisel tunnistas riigikohus lubade väljastamise õigusvastaseks põhjendusel, et kormorani ohjamise kava oli aegunud ning lubade väljastamist polnud piisavalt põhjalikult põhjendatud.

Hiiumaa majanduse üldnäitajad

Statistikaameti andmetel langes Eesti sisemajanduse koguprodukt (SKP) 2023. aastal kolm protsenti, kogu aasta vältel oli Eestis laiapõhjaline majanduslangus. Jooksevhindades jätkasid lõppenud aastal kasvu nii majanduse kogutoodang kui ka lisandväärtus.

Kõige suurem pööre toimus maksulaekumises - esimesed kolm kvartalit olid need selges languses, neljandas kvartalis kasvasid aga koguni 6,3 protsenti. Selle tulemusel oli aastane langus vaid 1,9 protsenti. Eratarbimises tõi neljas kvartal samuti pöörde, kui aasta läbi kestnud langus asendus 0,5 protsendi suuruse kasvuga. Aasta peale kokku vähenes eratarbimine siiski 1,5 protsenti.

2023. aastal tõusis Eestis inflatsioon ehk tarbijahinnaindeks (THI) 9,2% võrreldes eelmise aastaga. Viimase kahe aasta kiire hinnakasv on jätnud oma jälje kõigile tegevusaladele. 2023. aastal eksporditi Eestist kaupu jooksevhindades 18,2 miljardi euro ja imporditi 21,2 miljardi euro eest. Eksport vähenes 2022. aastaga võrreldes 16% ja import 17%. Kaubavahetuse puudujääk ulatus 3 miljardi euron.

Kui 2022. aastal viitasid Hiiumaa üldised majandusnäitajad pigem paigalseisule, siis 2023. aasta andmete põhjal tuleb rääkida langusest. Kokku oli Hiiumaa ettevõtete müügitulu 2023. aastal 209 miljonit eurot, mis on 8% vähem kui varasemal aastal. Ettevõtete ärikasumid vähenesid 2022. aastaga võrreldes 19%. Samas kasvasid tööjõukulud ja keskmine palk, eelmise aasta võrdluses vastavalt 5 ja 8 protsenti.

2022. aastal oli keskmine brutopalka vahe Eesti ja Hiiumaa vahel 530 eurot. Hiiumaa keskmine palk oli 31,45% väiksem Eesti keskmisest. 2023. aastal suurenes vahe 586 euron ja Hiiumaa keskmine palk oli 31,99% väiksem Eesti keskmisest. Kuigi keskmised palgad kasvasid, on Hiiumaa palgatase endiselt kolmandiku võrra madalam riigi keskmisest.

Töötuse määr nii Eestis kui Hiiumaal veidi kasvas. Töötute protsent on Hiiumaal endiselt selgelt Eesti kõige madalam võrreldes tööealiste arvuga. Sellest saab järeldada, et arvestatav hulk Hiiumaa tööealisest elanikkonnast saarel tööd ei leia ja otsivad seda mujalt. Seda kinnitab fakt, et hulk omavalitsusele laekuvast ettevõtte tulumaksust laekub isikutelt, kelle töökoht asub väljaspool Hiiumaad.

Hiiumaa ettevõtete koondandmed

	2020	2021	2022	2023	Muutus 2022– 2023
Aruandeaasta kasum (kahjum)	8 445 051	20 003 641	26 514 589	17 254 215	
Kohustised ja omakapital	224 219 586	254 765 523	283 448 200	264 383 426	
Müügitulu	174 834 758	198 720 806	226 342 715	208 849 699	-8%
Omakapital	124 474 192	143 441 681	168 690 294	158 768 685	
Ostud ja parendused	9 264 044	14 511 554	14 306 594	12 406 341	
Palgakulu	20 945 653	24 301 013	27 079 498	28 320 897	
Põhivarade kulum ja väärtuse langus	9 028 227	10 579 051	11 057 499	11 440 834	
Tööjõukulud	29 873 691	33 781 349	37 600 687	39 419 280	5%
Töötajate keskmine arv taandatuna täistööajale	1 871	1 939	1 954	1 894	-3%
Ärikasum (kahjum)	8 668 161	17 508 346	19 889 141	16 204 993	-19%
Lisandväärtus	47 570 079	61 868 746	68 547 327	67 065 107	-2%
Keskmine palk	933	1 044	1 155	1 246	8%
Lisandväärtus töötaja kohta	25 425	31 908	35 081	35 409	

Allikas: Äriregistri andmete analüüs ja statistikaamet

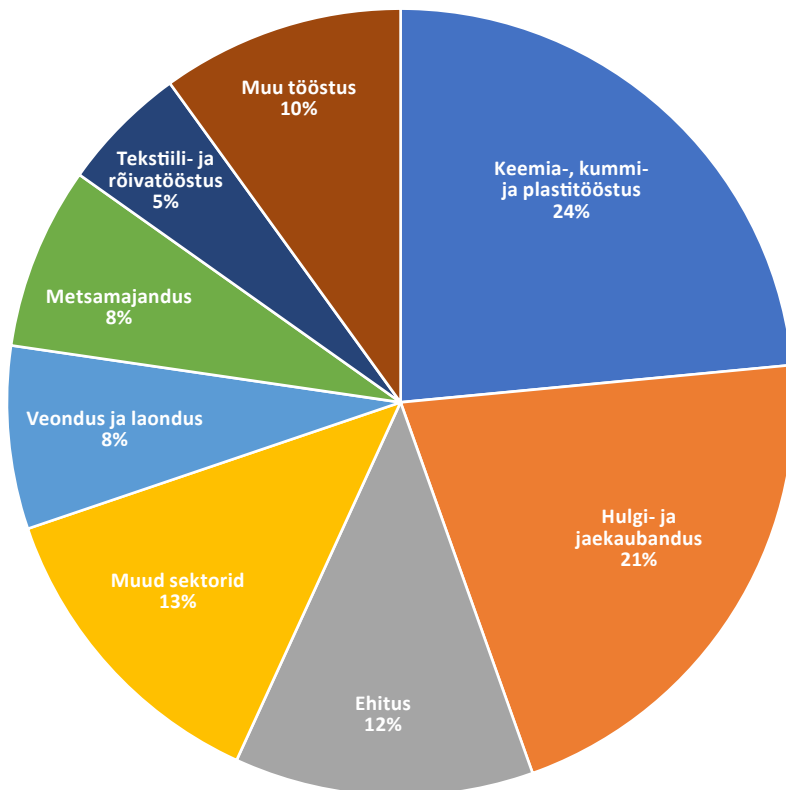
Ettevõtlussektorite üldnäitajad

Hiiumaa ettevõtete müügitulu aastatel 2020–2023

Tegevusala	2020	2021	2022	2023	Muutus 2022– 2023
Põllumajandus	2 908 601	4 786 425	5 021 242	5 925 863	18%
Metsamajandus	12 589 710	14 352 934	19 405 957	15 722 120	-19%
Kalandus	3 561 277	3 537 434	4 072 204	6 952 155	71%
Puidu töötlemine ja mööblitööstus	5 614 026	5 794 575	5 185 555	2 249 657	-57%
Keemia-, kummi- ja plastitööstus	45 283 539	49 573 279	53 816 569	49 229 836	-9%
Toiduainete tootmine	2 963 746	3 491 125	3 786 576	4 439 056	17%
Tekstiili- ja rõivatööstus	17 856 598	22 499 162	25 400 123	10 940 186	-57%
Ehitus	17 849 462	18 107 018	20 203 693	25 744 886	27%
Hulgi- ja jaekaubandus	34 584 946	40 725 161	45 888 889	44 160 859	-4%
Veondus ja laondus	12 031 750	15 202 422	18 305 164	15 738 317	-14%
Majutus ja toitlustus	3 964 859	5 498 423	7 164 309	8 028 718	12%
Muu tööstus	2 078 198	1 566 603	1 989 068	1 259 012	-37%
Muud sektorid	13 548 046	13 586 245	16 103 366	18 459 034	15%
Kokku	174 834 758	198 720 806	226 342 715	208 849 699	-8%

Allikas: Äriregistri andmete analüüs ja statistikaamet

Hiiumaa olulisemate sektorite käivete osatähtsus kogukäibest 2023. aastal

Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Selgituseks: majandusülevaate aluseks on peamiselt äriregistri andmed, mis määratlevad ettevõtete asukohaks nende ametliku aadressi, mis ei pruugi olla sama kui reaalne tegevuskoht. Lisaks paiknevad paljud ettevõtted mitmes asukohas. Sellest tulenevalt on antud analüüsis arvestatud kõikide Hiiumaale registreeritud ettevõtete näitajaid, olenemata sellest, kas osa ettevõtte tegevusest toimub maakonnast väljaspool. Näiteks plastitööstuses AS Estpak Plastik ja tekstiilitööstuses OÜ Lade, OÜ ISC International ja OÜ Pakpoord tegutsevad olulisel määral maakonna piiridest väljas. Sellele vastukaaluks ei ole antud analüüsis olnud võimalik arvestada suurettevõtete andmeid, kes on registreeritud näiteks Harjumaale, kuid kellel on tegevus ka Hiiumaal (eelkõige hulgi- ja jaekaubandus ning info ja side valdkond).

Hiiumaa ettevõtetes hõivatud inimeste arv

Hiiumaa ettevõtetes tööga hõivatud inimeste arv vähenes 2023. aastal 60 inimese võrra ehk kolm protsenti. Puidu töötlemises ja mööblitööstuses tööga hõivatud inimeste arv vähenes peaaegu kolmandiku võrra. Veel tõsisem kahanemine toimus keemia-, kummi- ja plastitööstuses, kus kadus mitukümmend töökohta. Kümnendiku võrra rohkem ehk tosin töökohta enam oli varasema aastaga võrreldes hõivatud Hiiumaa majutuses ja toitlustuses.

Erinevate sektorite hõivatute arv aastatel 2020–2023

Tegevusala	2020	2021	2022	2023	Muutus 2022–2023
Põllumajandus	49	53	52	51	-2%
Metsamajandus	47	53	55	54	-2%
Kalandus	50	40	43	41	-5%
Puidu töötlemine ja mööblitööstus	48	51	45	31	-31%
Keemia-, kummi- ja plastitööstus	431	484	479	438	-9%
Toiduainete tootmine	61	60	63	65	3%
Tekstiili- ja rõivatööstus	110	98	93	84	-10%
Ehitus	242	247	266	280	5%
Hulgi- ja jaekaubandus	244	256	248	238	-4%
Veondus ja laondus	168	195	191	177	-7%
Majutus ja toitlustus	106	136	118	130	10%
Muu tööstus	23	14	16	17	6%
Muud sektorid	292	252	285	288	1%
Kokku	1 871	1 939	1 954	1 894	-3%

Allikas: Äriregistri andmete analüüs ja statistikaamet

Keskmine palk Hiiumaa ettevõtetes

Keskmine palk sektorite lõikes aastatel 2020–2023

Tegevusala	2020	2021	2022	2023	Muutus 2022–2023
Põllumajandus	626	744	934	1 066	14%
Metsamajandus	1 536	1 648	1 786	1 739	-3%
Kalandus	1 736	2 322	2 296	2 634	15%
Puidu töötlemine ja mööblitööstus	1 031	1 012	1 109	1 204	9%
Keemia-, kummi- ja plastitööstus	1 236	1 306	1 385	1 522	10%
Toiduainete tootmine	927	1 173	1 178	1 289	9%
Tekstiili- ja rõivatööstus	691	744	866	941	9%
Ehitus	1 080	1 112	1 143	1 197	5%
Hulgi- ja jaekaubandus	592	1 013	1 201	1 313	9%
Veondus ja laondus	917	1 025	1 226	1 313	7%
Majutus ja toitlustus	556	489	651	705	8%
Muu tööstus	1 005	1 270	1 113	1 148	3%
Muud sektorid	683	636	744	853	15%
Hiiumaa keskmine palk	933	1 044	1 155	1 246	8%

Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Keskised palgad Hiiumaal 2023. aastal numbriliselt kasvasid. Kui võrrelda palgakasvu inflatsiooniga, tuleb siiski rääkida reaalsalga vähenemisest. Hästi läheb kalanduses, kus keskmine palk jätkuvalt kasvab ja mis on ainus sektor, kus palgatase ületab Eesti keskmise palga numbrit.

Suurimad tööandjad, suurimad käibed

Suurima töötajate arvuga ettevõtetes Hiiumaal töötajate arv pigem vähenes. Suurim tööandja oli ka 2023. aastal aktsiaselts M ja P NURST – aasta keskmine töötajate arv 173, (2022. aastal 195), järgnesid AS Dagöplast – 93 (2022. aastal 89) ja Hiiumaa Tarbijate Ühistu – 86 (2022. aastal 91). Suurettevõtteid (250+ töötajat) Hiiumaal ei ole. Keskmise suurusega ettevõtteid (50–249 töötajat) oli 2023. aastal Hiiumaal 5 (aasta varem 6). Väikeseid ettevõtteid (10–49 töötajat) oli 26 (aasta varem 21) ning mikroettevõtteid (1–9 töötajat) oli 458 (2022. a oli 388). FIE-id ja mitte ühegi töötajaga ettevõtteid oli 700. FIE-d antud arvestuses ei kajastu.

Hiiumaa suurimad ettevõtted töötajate arvu järgi 2021–2023

Ettevõtte	2021	2022	2023	Muutus
AS M ja P NURST	198	195	173	-22
AS Dagöplast	92	89	93	4
Hiiumaa Tarbijate Ühistu	88	91	86	-5
Korrashoid OÜ	50	53	63	10
Hiiumaa Köök ja Pagar OÜ	49	52	51	-1
OÜ Lade	60	57	48	-9
OÜ Liisbet Tukat	52	55	48	-7
OÜ HIIU AUTOTRANS	46	46	43	-3
AS DALE LD.	47	48	40	-8
EstPak Plastik AS	41	40	39	-1
AS Hiiu Kalur	34	37	37	0
Pharma Systems Eesti OÜ	36	34	32	-2
OÜ CANTER INVEST	27	28	29	1
OÜ Faasion	24	25	25	0
Dagöstrand OÜ	30	31	23	-8
HMPK OÜ	28	24	21	-3
OÜ Meritik	14	15	14	-1
DAGOpen OÜ	12	14	14	0
OÜ MaineGrupp	16	14	13	-1
Mullaabi OÜ	8	12	12	0
PROSPER LINE OÜ	10	10	12	2
AS B-plast	12	13	11	-2
AS Honga	14	12	11	-1
Sailing Estonia OÜ	6	6	11	5
OÜ VR Apteegid	10	10	10	0
Haasoja OÜ	10	10	10	0
OÜ KEMEHH	11	10	10	0
Aurelicom OÜ	22	20	10	-10
OÜ Hiiumaa Agro	6	9	10	1
Kuubik Projekt OÜ	10	10	10	0
HRHooned OÜ	0	2	10	8
OÜ Vesset	18	14	7	-7

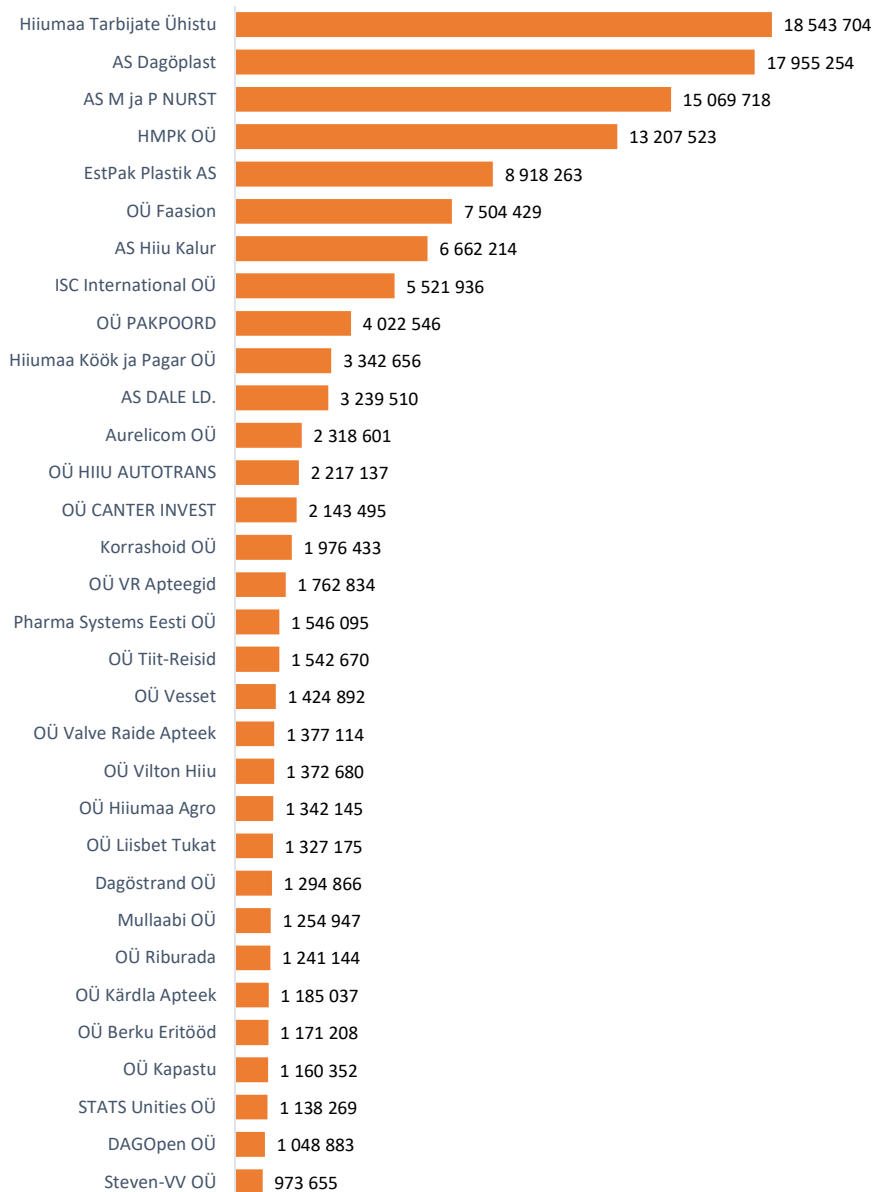
Majandusaasta aruannetes kajastatakse töötajate keskmine arv taandatult täistööajale.

Näiteks Korrashoid OÜ töötajate tegelik koguarv oli 102.

Ettevõtete andmed kajastuvad majandusülevaates täismahus, isegi kui ettevõtete tegevus toimub olulisel määral väljaspool maakonda.

Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Hiiumaa suurimad ettevõtted müügitulu järgi 2023. aastal

Ettevõtete andmed kajastuvad majandusülevaates täismahus, isegi kui ettevõtete tegevus toimub olulisel määral väljaspool maakonda.

Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Majandussektorite lisandväärtus

Eesti keskmine lisandväärtus töötaja kohta 2022. aastal oli Tööandjate Keskliidu andmeil 35 474 eurot ja 2024. aasta eesmärk oli 50 021 eurot. Hiiumaa keskmine jääb sellele tublisti alla. Põhjus on eelkõige majanduse struktuuris. 2023. aastal vähenes Hiiumaa majanduses keskmine lisandväärtus töötaja kohta päris mitmes sektoris. Hea on olukord kalanduses, kus see enam kui kahekordistus. Keskmine lisandväärtus töötaja kohta jäi napilt plussi võrreldes 2022. aastaga.

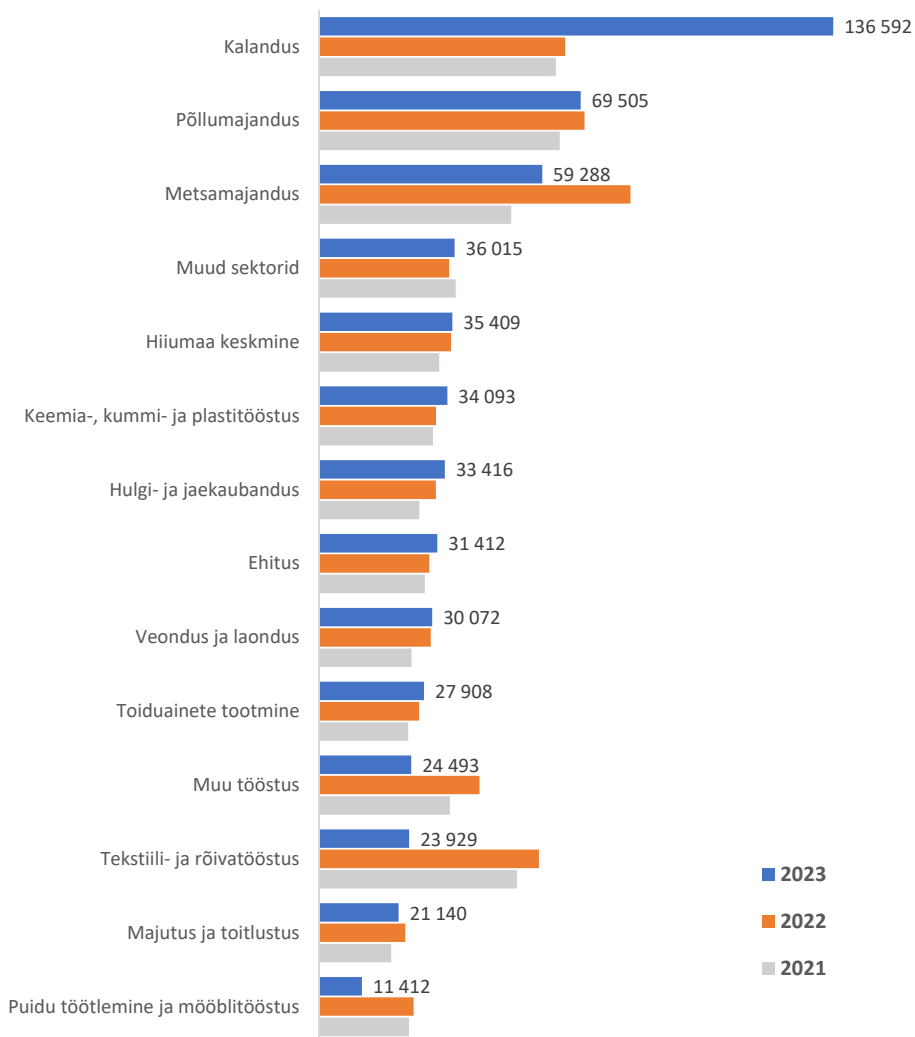
Lisandväärtus Hiiumaal erinevate sektorite lõikes aastatel 2020–2023

Tegevusala	2020	2021	2022	2023	Muutus 2022–2023
Põllumajandus	-549 504	3 389 354	3 668 303	3 544 769	-3%
Metsamajandus	2 591 640	2 707 408	4 550 661	3 201 575	-30%
Kalandus	2 240 748	2 516 808	2 811 311	5 600 276	99%
Puidu töötlemine ja mööblitööstus	1 133 441	1 219 153	1 131 082	353 769	-69%
Keemia-, kummi- ja plastitööstus	13 231 074	14 659 055	14 883 083	14 932 865	0%
Toiduainete tootmine	1 268 982	1 421 610	1 673 962	1 814 009	8%
Tekstiili- ja rõivatööstus	3 241 607	5 152 464	5 431 183	2 010 023	-63%
Ehitus	6 003 318	6 938 064	7 796 481	8 795 296	13%
Hulgi- ja jaekaubandus	5 011 573	6 825 443	7 697 956	7 952 922	3%
Veondus ja laondus	3 971 908	4 794 506	5 668 197	5 322 728	-6%
Majutus ja toitlustus	1 621 755	2 608 663	2 705 658	2 748 164	2%
Muu tööstus	810 019	487 122	682 203	416 380	-39%
Muud sektorid	6 993 518	9 149 096	9 847 247	10 372 331	5%
Kokku	47 570 079	61 868 746	68 547 327	67 065 107	-2%

Antud analüüsis on läbivalt lisandväärtuse arvutuse valemiks:
 Lisandväärtus = Ärikasum + Tööjõukulud + Põhivara kulum.

Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Hiiumaa erinevate sektorite ettevõtete lisandväärtus töötaja kohta aastatel 2021–2023

Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Ka majandussektorite lisandväärtuse üldnumbrites andis tooni vähenemine. Kokkuvõttes vähenes Hiiumaa majanduses loodud lisandväärtus 2023. aastal aasta varasemaga võrreldes 2%. Positiivsele poolele jäi erksalt silmatorkav kalandus, plussi jäi lisandväärtus ka toiduainete tootmises, ehituses, kaubanduses ja majutuses-toitlustuses (turism).

Majandussektorite ülevaade

Keemia-, kummi- ja plastitööstus

Plastitootmine on olnud Hiiumaal aastaid suurim tööstusharu ja seda nii käibe, lisandväärtuse, ekspordi kui töötajate arvu poolest. Oluline oli see ka 2023. aastal, kuid kahjuks jõudis sektorisse majandussurutis. Vähenes nii müügitulu, kasum kui hõivatud töötajate arv. Samas on julgustav omakapitali kasv. Kasvas ka lisandväärtus töötaja kohta, mis viitab efektiivsuse paranemisele. Palgasurve on tuntav – töötajate keskmine palk suurenes kümnendiku võrra.

Keemia-, kummi- ja plastitööstuse sektori üldnäitajad Hiiumaal

Näitajad	2020	2021	2022	2023	Muutus 2022–2023
Müügitulu (eur)	45 283 539	49 573 279	53 816 569	49 229 836	-8,5%
Lisandväärtus	13 231 074	14 659 055	14 883 083	14 932 865	0,3%
Lisandväärtus töötaja kohta	30 699	30 287	31 071	34 093	9,7%
Tööjõukulud	8 505 413	10 113 803	10 607 928	10 663 735	0,5%
Keskmine palk	1 236	1 306	1 385	1 522	9,9%
Investeeringud	1 547 556	2 974 628	1 841 645	1 558 502	-15,4%

Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Keemia-, kummi- ja plastitööstuse sektori suurimad ettevõtted Hiiumaal

Ettevõtte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
AS Dagöplast	17 955 254	93	44 264
AS M ja P NURST	15 069 718	173	21 757
EstPak Plastik AS	8 918 263	39	74 158
AS DALE LD.	3 239 510	40	33 433
Pharma Systems Eesti OÜ	1 546 095	32	40 910
OÜ Liisbet Tukat	1 327 175	48	23 501
AS B-plast	804 275	11	34 494

Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Sektori suurimad ettevõtted aktsiaselts AS Dagöplast ja M ja P NURST andsid suurema osa kogu sektori käibest ja nendes on hõivatud enamus sektoris tegevatest töötajatest. Sektori ettevõtted tegelevad peamiselt plasttoodete valmistamisega survealumeetodil,

taaskasutatavatest materjalidest või biolagunevast materjalist plastpakendite ja kile tootmisega, plasttoodete koostamisega jne. Olulised eksportturud on Põhjamaades. Kuna ettevõtte teostavad sageli tehinguid selliste riikidega, kus ei ole käibel euro, siis sellest tulenevalt mõjutavad valuutakursside kõikumised oluliselt ettevõtete igapäevast majandustegevust.

AS Dagöplast on polüetüleenist ja biomaterjalist kiletoodete tootja asukohaga Hiiumaa Käinas. Ettevõtte tegutseb 1998. aastast ja on tänaseks üks suurematest kiletootjatest Baltikumis ja Skandinaavias. Peamiseks toodanguks on biolagunevad kilekotid, biolagunevad hügieenitoodete kiled ja põllumajanduses kasutatavad biolagunevad multskiled. Polüetüleenist toodetakse erinevaid kilekotte, kilepõllesid, hoiatuslinte, kaablikaitse linte, puidukatte kilet ja plasttorusid. Samuti töödeldakse ümber plastijäätmeid.

Majandusaasta aruannet tsiteerides jätkus aruandeperioodil biomaterjalist toodangu müük ja panustati jätkuvalt seadmete hooldusesse ja remonti ning töötajate koolitamisesse. Aastal 2023 jätkati digitaliseerimisele, automatiseerimisele ja efektiivsusele suunatud investeeringuid.

Värskendati digitaliseerimise teekaarti ja tehti roheaudit „Dagöplast AS roheteekaart“. Nende valdkondadega jätkatakse 2024. aastal. Koostöös Hiiumaa Arenduskeskuse, BioBag Baltic OÜ ja Ettevõtlike Arendamise Sihtasutusega korraldati 21. augustil 2023 Hiiumaal Ringmajanduse konverentsi. Stabiilne elektrihind ja paranenud materjalide hinnad andsid tagasi tavapärase kasumlikkuse.

2024. aastal pööratakse suuremat tähelepanu kõigele, mis seotud ohutuse, tervishoiu ja keskkonnanohiuga. Nendesse suundadesse läheb ka suurem osa investeeringuid. Igapäevases tegevuses ja tootmise aruandluses integreerutakse aina rohkem emattevõtte tehasetega Itaalias. Plaan on kasvatada biolagunevate toodete müüki. Polüetüleenist toodete müük paratamatult langeb.

Ettevõtte 01.01.-31.12.2023 müügitulu oli 17 955 tuhat eurot (01.01.-31.12.2022 oli müügitulu 17 589 tuhat eurot) ja kasum 674 tuhat eurot (01.01.-31.12.2022 oli kahjum 545 tuhat eurot).

AS M ja P Nurst majandusaasta aruande põhjal on ettevõtte eesmärk olla pikaajaliselt edukas, kasvatades firma kapitali ja tootes tulu koostööpartneritele ja omanikele ning pakudes motiveerivat tööd, palka ja arenguvõimalusi oma töötajatele, ning visioon olla usaldusväärne, spetsialiseerunud, kohanemisvõimeline ja keskkonnateadlik koostööpartner plastija elektrotehnikasegmentides.

Võrreldes 2022. aastaga vähenes müügitulu 2,8 mln eurot ehk 15,6%. 2024 a toodangu mahuks plaanitakse 15 mln eurot. 2023. aastal moodustas eksport 90% kogu toodangu mahust. AS M ja P Nurst peamised ekspordi sihtturud on Soome 33%, Saksamaa 28%, Poola 19%, ja Taani 6%. 2023. aasta lõppes 260,8 tuh eurose kahjumiga.

„Ettevõtte on majandusseisaku tõttu kogunud müügitulu langust, kuid on edukalt rakanud kulude kärpimise ja operatsioonide tõhustamise meetmeid, et säilitada stabiilne kliendibaas. Tehnoloogiliste uuenduste ning tootmisvõimekuse parandamisse suunatud investeeringud näitavad ettevõtte pühendumust innovatsioonile ja konkurentsivõime tõstmisele. Riskijuhtimise strateegiate ümberhindamine on aidanud ettevõtet paremini toime tulla majandusseisaku väljakutsetega. Vaatamata keerulistele aegadele 2023. aastal, on ettevõtte

strateegiliste muudatuste ja paindliku juhtimise abil suutnud säilitada oma turupositsiooni ja valmistub aktiivselt majanduse taastumiseks, keskendudes jätkusuutlikule kasvule ja turuosa suurendamisele.“

Hulgi- ja jaekaubandus

Kaubanduse sektor jätkas 2023. aastal kasvu enamuse põhinäitajate osas. Sektori terviklik seis on endiselt tugev. Seda väljendab ka kenasti kasvanud number, mis väljendab sektori ettevõtete panust ostudesse ja parendustesse – tulevikku usutakse. Veidi on kahanenud töötajate arv sektoris, samas on kasvanud lisandväärtus töötaja kohta. See viitab efektiivsuse tõusule.

Analüüsis on kajastatud ainult Hiiumaale registreeritud ettevõtete näitajaid ning mandrile registreeritud suurte kettide statistikat pole võimalik Äriregistri andmeid analüüsides arvestada.

Hulgi- ja jaekaubanduse sektori üldnäitajad Hiiumaal

Näitajad	2020	2021	2022	2023	Muutus 2022–2023
Müügitulu	34 584 946	40 725 161	45 888 889	44 160 859	-3,8%
Lisandväärtus	5 011 573	6 825 443	7 697 956	7 952 922	3,3%
Lisandväärtus töötaja kohta	20 539	26 662	31 040	33 416	7,7%
Tööjõukulud	3 273 743	4 138 917	4 810 718	5 043 989	4,8%
Keskmine palk	592	1 013	1 201	1 313	9,3%
Investeeringud	1 218 302	3 899 334	887 800	2 057 437	131,7%

Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Hulgi- ja jaekaubanduse sektori suurimad ettevõtted Hiiumaal

Ettevõte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
Hiiumaa Tarbijate Ühistu	18 543 704	86	36 322
OÜ Faasion	7 504 429	25	51 888
OÜ VR Apteegid	1 762 834	10	28 080
OÜ Valve Raide Apteek	1 377 114	5	41 376
OÜ Kärda Apteek	1 185 037	4	45 159
STATS Unities OÜ	1 138 269	2	42 281
Steven-VV OÜ	973 655	7	49 594
OÜ KRIPTON	963 498	1	131 414
OÜ NUMITOR	961 491	7	23 176

Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Sektori suurimad ettevõtted on endiselt Hiiumaa Tarbijate Ühistu ja osaihing Faasion, mis kahe peale annavad enamuse kogu sektori käibest ja pakuvad tööd suuremale osale sektoris hõivatud töötajatest.

Hiiumaa Tarbijate Ühistu majandusaasta aruande tegevusaruande osa on meeldivalt põhjalik. Tuuakse välja, et ühistu põhieesmärgiks on oma liikmetele soodsatel tingimustel kaupade müük ja teenuste osutamine. Ühistu on vabatahtlikkuse alusel moodustatud organisatsioon, kuhu võivad kuuluda kõik isikud, kes saavad kasutada ühistu teenuseid ja on valmis kandma liikmeksoleku vastutust.

Tegevusaruandes kirjeldatakse ka Hiiumaa majanduse üldist olukorda ja kitsaskohti. Hiiumaa keskmine palk tõuseb, kuid jääb Eesti keskmisele endiselt alla. Majanduselu elavnemist takistavad elamis- ja üüripindade puudus ja saare vähene kaetus kiire internetiga. Energiajulgoleku valguses on Hiiumaal vaja kiiresti leida lahendus taastuvenergia edastamisvõimekuse tagamiseks. Jaekaubanduse oluline erisus Hiiumaal on terav sesoonsus, mistõttu on suvekuudel kaupluste käive üle kahe korra suurem kui talvel. See mõjutab tugevalt kaupluste efektiivsust ja seab ettevõtte olukorda, kus talvel on kaubanduspindasid ja töäjõudu üle ning suvel puudu. Lisaks mõjutab kaubanduse arengut parvlaeva- ja lennuliikluse kvaliteet. Kindlustunnet tekitab teadmine, et Hiiumaa on jätkuvalt atraktiivne ning armastatud sihtkoht puhkamiseks ning suurepärase paik kaugtöö tegemiseks.

OÜ Faasion majandusaasta aruandes märgitakse, et 2023. aasta oli Eesti jaekaubanduses keeruline ja müüginahud langesid pea kõikides jaekaubanduse segmentides. Euri-bori tõus, jätkuv suur inflatsioon ja Eesti euroala suurim majanduslangus tekitas tarbijates ebakindlust, mis avaldas mõju kinnisvaraturule ja sellest tulenevalt ka ehitusmaterjalide kaubandusele. 2024. aastal jätkab ettevõtte tegevust ehitusmaterjalide müügi valdkonnas. 2024. aastal loodetakse ettevõttes inflatsiooni vähenemist ja üldise majanduskeskkonna stabiliseerumist ning aasta teises pooles sellest tulenevat müügikasvu. Jätkuvalt on majanduskeskkonna riskiteguriks Ukrainas toimuv sõda, mille mõjusid ja tulevikutsenaariumeid on raske prognoosida.

Tekstiili- ja rõivatööstus

Tekstiilitööstuse sektor Hiiumaal ei jäänud majandussurutisest puutumata. Vähenes nii sektori ettevõtete kasum, töötajate arv, lisandväärtus töötajate kohta kui ka tööjõukulu ja keskmine palk.

Tekstiili- ja rõivatööstuse sektori üldnäitajad Hiiumaal

Näitajad	2020	2021	2022	2023	Muutus 2022–2023
Müügitulu	17 856 598	22 499 162	25 400 123	10 940 186	-56,9%
Lisandväärtus	3 241 607	5 152 464	5 431 183	2 010 023	-63,0%
Lisandväärtus töötaja kohta	29 469	52 576	58 400	23 929	-59,0%
Tööjõukulud	1 223 912	1 191 112	1 293 804	1 254 477	-3,0%
Keskmine palk	691	744	866	941	8,7%
Investeeringud	265 940	235 258	159 037	297 854	87,3%

Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Tekstiili- ja rõivatööstuse suurimad ettevõtted Hiiumaal

Ettevõtte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
ISC International OÜ	5 521 936	1	91 469
OÜ PAKPOORD	4 022 546	9	82 371
OÜ Lade	866 107	48	15 964
OÜ Meritik	280 065	14	17 870
OÜ HIIU VILL	156 013	6	19 052
OÜ ABERMEX	46 025	3	10 452

Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Äärmiselt oluline tegija on tekstiili- ja rõivatööstuse sektoris osahing Lade, mille põhitegevus toimub küll väljaspool Hiiumaad. 2023. majandusaasta aruandes kirjeldatakse aastat nii: „Osutasime õmblusteenuseid ja müüsimme oma tooted läbi seotud ettevõtte ISC International OÜ, kes konsolideerib saadetised ja tegeleb eksporditurgude teenindamisega. 2023. majandusaastal olime sunnitud tegema ümberkorraldusi seoses vähenenud tellimuste mahuga ning koondasime 12 töötajat.“

Ehitus

Ehitussektoril läks Hiiumaal 2023. aastal hästi. Kasvasid kõik olulised ettevõtete majandustegevust peegeldavad näitajad. Kenasti suurenesid nii kasum (9,4%), müügitulu (27,4%) kui ka töötajate arv ja keskmine palk. Sektori riskid on siiski seotud tellimuste, sealhulgas avaliku sektori tellimuste hulgaga, mis ühelt poolt soodsate ehitushindade puhul võivad suureneda, teisalt, majandussurutise tõttu aga väheneda.

Ehitussektori üldnäitajad Hiiumaal

Näitajad	2020	2021	2022	2023	Muutus 2022–2023
Müügitulu	17 849 462	18 107 018	20 203 693	25 744 886	27,4%
Lisandväärtus	17 849 462	18 107 018	20 203 693	25 744 886	27,4%
Lisandväärtus töötaja kohta	73 758	73 308	75 954	91 946	21,1%
Tööjõukulud	4 454 811	4 655 527	5 142 091	5 777 615	12,4%
Keskmine palk	1 080	1 112	1 143	1 197	4,7%
Investeeringud	412 170	375 206	1 171 741	1 391 791	18,8%

Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Ehitussektori suurimad ettevõtted Hiiumaal

Ettevõtte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
OÜ Vilton Hiiu	1 372 680	1	172 440
Dagöstrand OÜ	1 294 866	23	38 630
OÜ Riburada	1 241 144	7	56 486
OÜ Berku Eritööd	1 171 208	9	35 498
DAGOpen OÜ	1 048 883	14	35 769
HRHooned OÜ	947 374	10	31 370
Kuubik Projekt OÜ	888 298	10	45 450

Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Tasub märkida, et seoses ehituses laialdaselt kasutatava alltöövõtuga ei ole sektori ettevõtete majandustelemusi peegeldav tabel täit ülevaadet andev.

Metsamajandus

Metsamajanduse sektor Hiiumaal oli 2023. aastal suure surve all. See väljendub majandustulemustes. Sektori ettevõtete koondtulemus kukkus kahjumisse, negatiivsed olid ka muude majandusnäitajate muutused. Lisandväärtus töötaja kohta kahanes rohkem kui veerandi võrra.

Metsanduse üldnäitajad Hiiumaal

Näitajad	2020	2021	2022	2023	Muutus 2022–2023
Müügitulu	12 589 710	14 352 934	19 405 957	15 722 120	-19,0%
Lisandväärtus	2 591 640	2 707 408	4 550 661	3 201 575	-29,6%
Lisandväärtus töötaja kohta	55 141	51 083	82 739	59 288	-28,3%
Tööjõukulud	1 188 156	1 435 703	1 613 624	1 535 627	-4,8%
Keskmine palk	1 536	1 648	1 786	1 739	-2,6%
Investeeringud	851 270	1 622 045	3 016 918	846 015	-72,0%

Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Metsanduse sektori suurimad ettevõtted Hiiumaal

Ettevõtte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
HMPK OÜ	13 207 523	21	99 042
OÜ Liineko	539 028	4	54 043
OÜ DAGÖ TRADE	413 966	2	133 125
Halupuu Firewood Products OÜ	286 923	9	25 387
OÜ HansaTrust	282 931	1	110 778
Metsamehe talu OÜ	259 788	3	22 107

Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Sektori juhtiv ettevõtte HMPK on majandusaasta aruandes kriitiline ning osutab lisaks majandusnäitajatele ka sotsiaalsetele mõjudele järgmiselt:

„Linnurahu“ ajal ei ole ettevõttel ühtegi töötajat ja ettevõtte juhtkond peab õigeks viia tööhõivega seonduvad riskid miinimumini. Sellega kaasneb paratamatult töötajate sotsiaalse kindlustunde ning ostujõu vähenemine ja maksulaekumise vähenemine riigikassasse. Lisaks otsesele mõjule võimaldab ettevõtte (ja kogu metsasektori) tegevuse stigmatiseerimine sotsiaalselt ja poliitiliselt mõjutada märkimisväärset osa Eesti ühiskonnast.

HMPK peatas esimest korda veerandsaja aasta jooksul investeeringud metsamasinatesse ega soetanud 2023. aastal ühtegi metsamasinat. Viimati mainitud tegevusetuse tõttu

ettevõtte keskkonnamõju täiendavalt ei paranda, kuna olemasoleva (vananeva) tehnika kasutamisel ja selle moderniseerimata jätmisel keskkonnamõju paratamatult jääb muutumatuks.

Veondus ja laondus

Ka selles majandussektoris tuleb rääkida langusest. Vähenesid nii kasumid, müügitulu kui töötajate arv. Palgad pisut kasvasid, kuid ettevõtete palgakulu pisut vähenes, mis tähendab efektiivsuse kasvu. Sellele viitab ka pisut paranenud lisandväärtus töötaja kohta.

Veonduse ja laonduse sektori üldnäitajad Hiiumaal

Näitajad	2020	2021	2022	2023	Muutus 2022–2023
Müügitulu	12 031 750	15 202 422	18 305 164	15 738 317	-14,0%
Lisandväärtus	3 971 908	4 794 506	5 668 197	5 322 728	-6,1%
Lisandväärtus töötaja kohta	23 642	24 587	29 676	30 072	1,3%
Tööjõukulud	2 478 139	3 249 616	3 803 808	3 822 173	0,5%
Keskmine palk	917	1 025	1 226	1 313	7,1%
Investeeringud	555 143	1 347 810	1 790 509	1 528 646	-14,6%

Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Veonduse ja laonduse sektori suurimad ettevõtted Hiiumaal

Ettevõtte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
Aurelicom OÜ	2 318 601	10	86 803
OÜ HIIU AUTOTRANS	2 217 137	43	24 702
OÜ CANTER INVEST	2 143 495	29	32 749
Mullaabi OÜ	1 254 947	12	23 172
AS AUTOMA	888 902	5	35 302
NorthWay Transport OÜ	803 548	4	57 390

Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Sektori suurima ettevõtte OÜ Hiiu Autotrans majandusaasta aruandes tõdetakse, et veo- maht 2023. aastal vähenes. Toidukaupade veoringe ühildati veetavate kaupade vähesuse tõttu. Suvine veomaht ei tõusnud ja loodetud suurem kasum jäi saavutamata. See mõju- tas 2023. aasta majandustulemust. Seoses sõjategevusega Ukrainas ja piirangutega Vene- maale, tõusid oluliselt kütuse, energia, varuosa ja veoautode hinnad. Ka plastitööstustel

on vähenenud tootmismahud ja seoses sellega ka kaupade vedu mandri ja Hiiumaa vahel. Pakiveo teenuse ja kullerite töömaht vähenes, sest elanike tarbimine on vähenenud ja see mõjutab otseselt ka teenuse mahtu. Veohindu ei ole saanud tõsta.

OÜ Canter Invest hindab oma majandusaasta aruandes, et 2023. aasta oli vaatamata kõrgele inflatsioonile ja majanduslikule olukorrale edukas aasta. Kõige suuremaks äririskiks on kütuse hind, mis mõjutab otseselt ja kõige enam majandustegevust. Seoses euribori tõusuga on tõusnud ka laenu- ja liisinguintressid.

Puidu töötlemine ja mööblitööstus

Sektori suurimad ettevõtted tegelevad peamiselt sae- ja hõövelmaterjali tootmisega, mida müüakse siseturul, kuid väga oluline on ka eksport Euroopasse ja Aasiasse. Sektori tulemused näitasid netokäibe, lisandväärtuse ja töötajate arvu suurt vähenemist 2023. aastal. Sektori ärikasum kahanes koguni viis korda ja esimest korda viimase nelja aasta jooksul on see näitaja väga suures miinuses (kahjum). Töötajate arv kahanes aastaga peaaegu kolmandiku võrra, keskmine palk kasvas, lisandväärtus töötaja kohta aga kahanes üle kahe korra (54,6%).

Puidutöötlemise ja mööblitööstuse sektori üldnäitajad Hiiumaal

Näitajad	2020	2021	2022	2023	Muutus 2022–2023
Müügitulu	5 614 026	5 794 575	5 185 555	2 249 657	-56,6%
Lisandväärtus	1 133 441	1 219 153	1 131 082	353 769	-68,7%
Lisandväärtus töötaja kohta	23 613	23 905	25 135	11 412	-54,6%
Tööjõukulud	826 543	855 099	831 041	601 240	-27,7%
Keskmine palk	1 031	1 012	1 109	1 204	8,5%
Investeeringud	58 740	7 749	57 126		

Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Puidutöötlemise ja mööblitööstuse sektori suurimad ettevõtted Hiiumaal

Ettevõtte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
OÜ Vesset	1 424 892	7	27 293
PROSPER LINE OÜ	419 369	12	15 405
Kaskisaare OÜ	146 964	4	15 608
Lauka Saeveski OÜ	112 130	4	-31 951
TimberEst Trading OÜ	50 987	1	52 032

Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Enim sektori tulemusi mõjutava osasihing Vesseti 2023. aasta majandusaasta aruandest: „Ettevõtte töömaht on tunduvalt vähenenud ning edasisi arenguid on raske ennustada. OÜ Vesset on tootmismahu olulise vähenemise tõttu rakendanud mitmeid meetmeid (koondamised, protsesside efektiivsuse tõstmine jm), tagamaks ettevõtte jätkusuutlikkus nii 2024. kui ka järgnevatel aastatel.“

Toiduainete tootmine

2023. aastal oli toiduainete tootmise sektor Hiiumaal stabiilses seisus. Tublisti kasvas müügitulu, pisut suurenes töötajate arv ja lisandväärtus töötaja kohta. Ärikasum siiski pisut vähenes.

Toiduainete tootmise sektori üldnäitajad Hiiumaal

Näitajad	2020	2021	2022	2023	Muutus 2022–2023
Müügitulu	2 963 746	3 491 125	3 786 576	4 439 056	17,2%
Lisandväärtus	1 268 982	1 421 610	1 673 962	1 814 009	8,4%
Lisandväärtus töötaja kohta	20 803	23 694	26 571	27 908	5,0%
Tööjõukulud	903 563	1 123 265	1 177 243	1 328 736	12,9%
Keskmine palk	927	1 173	1 178	1 289	9,4%
Investeeringud	147 837	100 874	183 741	176 094	-4,2%

Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Toiduainete tootmise sektori suurimad ettevõtted Hiiumaal

Ettevõtte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
Hiiumaa Köök ja Pagar OÜ	3 342 656	51	28 383
Stonefish OÜ	458 048	9	19 827
Hiiumaa Lihatööstus OÜ	391 855	3	47 425
OÜ Hiiu Gourmet	103 601	1	15 997
Dagaith OÜ	57 289	0	
Kärdla Pruulikoda OÜ	51 255	1	6 269

Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Hiiumaa Köök ja Pagar OÜ käive moodustab Hiiumaa toidutootmise sektori käibest ligi 80%. Ettevõtte tõdeb majandusaasta aruandes, et aastaid tagasi oli toiduainetööstus Hiiumaa oluliseim majandusharu. Täna on toidutootjate näol tegemist pigem väiketootmistega. 2023. aastal näitas toiduainete tootmise sektor positiivset trendi ja kasvasid nii käive, lisandväärtus kui ka keskmine palk. Toiduainetööstuse jaoks on olulise tähtsusega kiire ja stabiilne transpordiühendus, energeetika ja sideühenduste kvaliteet. Eluliselt oluline on kvalifitseeritud spetsialistide olemasolu.

Ettevõtte viimase kümnendi areng on olnud kiire ja edukas:

- 2012. aastal avati uutes ruumides ja uute seadmetega köögi tootmisruumid.
- 2017. aastal avati uus pagaritoodete tootmishoone koos uue sisseseadega.
- 2018. aastal toimus ettevõtte rebrandimine: kasutusele võeti uus nimi Hiiumaa Köök ja Pagar OÜ, kaubamärk, logo ja uuendati tootepakendeid.
- 2019. aastal remonditi ettevõtte töötajate puhke-, riietus- ja pesemisruumid ning lõppesid kontorihoone ehitus- ja laiendustööd. Soetati uus kaubaauto Scania, millega viiakse ettevõtte toodang kuus korda nädalas mandri-Eestisse.
- 2020. aastal paigaldati tootmis- ja kontorihoone katustele päikesepargid koguvõimsusega 50 kW.
- 2021. aastal alustati Hiiumaa Köök ja Pagar uue köögi tootmisruumide projekteerimisega.
- 2022. aastal soetati kaupade veoks uus IVECO kaubik.
- 2023. aastal alustati tootmishoone laiendus- ja parendustöödega. Tööde lõpptähtaeg on aprill 2024.

Ettevõtte soovib läbi pideva arendustegevuse säilitada kohaliku toidu traditsioone, ning pakkuda Hiiumaa elanikele, saare külalistele ja mandri-Eesti klientidele naturaalselt jaervislikku Hiiumaal valmistatud toitu. Ettevõtte toodangu edasimüüjad on üle Eesti ligi 150.

Majutus ja toitlus

Sektori netokäive näitas jätkuvat kasvutendentsi, kuid vähenesid nii ärikasum kui lisandväärtus. Tähelepanuväärne oli töötajate arvu kasv. Tublisti kasvasid ka kohustused ja omakapital. Keskmine palk küll kasvas, kuid on siiski miinimumpalga lähedane.

Majutuse ja toitlustuse sektori üldnäitajad Hiiumaal

Näitajad	2020	2021	2022	2023	Muutus 2022–2023
Müügitulu	3 964 859	5 498 423	7 164 309	8 028 718	12,1%
Lisandväärtus	1 621 755	2 608 663	2 705 658	2 748 164	1,6%
Lisandväärtus töötaja kohta	15 300	19 181	22 929	21 140	-7,8%
Tööjõukulud	994 906	1 159 099	1 272 280	1 541 612	21,2%
Keskmine palk	556	489	651	705	8,2%
Investeeringud	259 739	608 860	1 320 652	1 143 333	-13,4%

Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Majutuse ja toitlustuse sektori suurimad ettevõtted Hiiumaal

Ettevõtte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
OÜ Tiit-Reisid	1 542 670	6	51 389
OÜ MaineGrupp	720 986	13	20 034
Lossi Catering OÜ	335 188	6	11 669
Kärdla Resto OÜ	280 351	6	12 673
OÜ Õlletare	270 129	3	10 922
Meretamme OÜ	268 235	6	24 082
OÜ Maaranna	253 899	1	70 423
Hiiumaa Rannapaargu OÜ	230 238	5	9 288
OÜ PADU HOTELL	210 853	6	18 559

Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Sektori olulisema ettevõtte MaineGrupp OÜ 2023. aasta põhitegevusalaks oli majutusteenuse pakkumine Hiiumaal. Majandusaasta aruande kohaselt moodustas olulise osa majandustegevusest toitlustusteenuste osutamine ning jaekaubandus. 2023. aastal mõjutas MaineGrupp OÜ tegevust sisendhindade tõus ja nõudluse langus teenustele. Eriti oli nõudluse langust märgata eraisikute segmendis. 2023. aastal lõpetas MaineGrupp OÜ õlle tootmise ja müüs tootmiseseadmed seotud ettevõttele Kassariotsa OÜ. Eesmärk on läbi spetsialiseerumise tõsta tegevuse efektiivsust. MaineGrupp OÜ majandustegevusele on põhiliseks riskiks majanduse üldine konjunktuur. Oluline teenuste nõudlust mõjutav risk on klientide maksevõime muutus.

Põllumajandus

Hiiumaa põllumajandussektori ettevõtete kasumid vähenesid 2023. aastal enam kui kolmandiku. Töötajate keskmine arv on viimastel aastatel püsinud enam-vähem samal tasemel. Keskmine palk kasvas aastaga 14%, kuid jääb siiski tugevalt alla nii Hiiumaa kui Eesti keskmisele palgale.

Põllumajanduse sektori üldnäitajad Hiiumaal

Näitajad	2020	2021	2022	2023	Muutus 2022–2023
Müügitulu	2 908 601	4 786 425	5 021 242	5 925 863	18,0%
Lisandväärtus	-549 504	3 389 354	3 668 303	3 544 769	-3,4%
Lisandväärtus töötaja kohta	-11 214	63 950	70 544	69 505	-1,5%
Tööjõukulud	550 951	710 799	859 496	954 038	11,0%
Keskmine palk	626	744	934	1 066	14,1%
Investeeringud	856 783	1 708 600	2 306 329	1 141 699	-50,5%

Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Põllumajanduse sektori suurimad ettevõtted Hiiumaal

Ettevõtte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
OÜ Hiiumaa Agro	1 342 145	10	54 065
OÜ Kapastu	1 160 352	4	87 389
OÜ Männaka	758 178	6	115 365
OÜ Pihla	291 811	0	
OÜ Turu Talu	218 409	2	110 252
OÜ HK Kodeste	208 591	1	115 742
Õngu Maheveis OÜ	195 869	0	

Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Põllumajandussektori suurima käibe ja töötajate arvuga ettevõtte Osauhing Hiiumaa Agro 2023. aasta majandusaasta aruandes kirjutatakse, et ettevõtte põhitegevuseks on piimakarjakasvatus, kasvatatakse tõuveiseid. Toodetakse kõrgevaliteedilist piima, müüakse tõuloomi. Aruandeaastal soetati põllumajandusmasinaid ja parendati ehitisi.

Kalandus

Kalandus oli 2023. aastal Hiiumaal edukaim majandussektor. Kasvas ärikasum, keskmine palk ületas ka Eesti keskmist palka, rääkimata Hiiumaa omast. Müügitulu kasvas rohkem kui 70%, lisandväärtus töötaja kohta üle kahe korra.

Kalandussektori üldnäitajad Hiiumaal

Näitajad	2020	2021	2022	2023	Muutus 2022–2023
Müügitulu	3 561 277	3 537 434	4 072 204	6 952 155	70,7%
Lisandväärtus	2 240 748	2 516 808	2 811 311	5 600 276	99,2%
Lisandväärtus töötaja kohta	44 815	62 920	65 379	136 592	108,9%
Tööjõukulud	1 408 817	1 509 158	1 609 080	1 757 028	9,2%
Keskmine palk	1 736	2 322	2 296	2 634	14,8%
Investeeringud	1 227 839	298 620	395 926	121 640	-69,3%

Allikas: Äreregistri andmete analüüs

Kalandussektori suurimad ettevõtted Hiiumaal

Ettevõtte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
AS Hiiu Kalur	6 662 214	37	147 555
OÜ Sillaääre	134 799	1	39 289
OÜ Koslapesa	44 895	0	
Hiiumere Farm OÜ	38 600	1	27 931
OÜ Hiurand	15 700	1	20 679

Allikas: Äreregistri andmete analüüs

Kalandussektori juhtiva ettevõtte AS Hiiu Kalur 2023. aasta majandusaasta aruandest: AS-il Hiiu Kalur on 5 kalapüügiga tegelevat kalalaeva. Peamiseks tegevusalaks on räime ja kilu püük Läänemerele. 2023. aastal püüti kala kokku 11 670,8 (2022 – 11 578,9) tonni, s.h. kilu 7105,0 (2022 – 7508,8) tonni, räime 4562,3 (2022 – 4068,8) tonni ja muud kala 3,5 (2022 – 1,3) tonni.

Muu tööstus

Muu tööstuse sektori üldnäitajad Hiiumaal

Näitajad	2020	2021	2022	2023	Muutus 2022–2023
Müügitulu	2 078 198	1 566 603	1 989 068	1 259 012	-36,7%
Lisandväärtus	810 019	487 122	682 203	416 380	-39,0%
Lisandväärtus töötaja kohta	35 218	34 794	42 638	24 493	-42,6%
Tööjõukulud	393 926	285 810	333 169	321 249	-3,6%
Keskmine palk	1 005	1 270	1 113	1 148	3,1%
Investeeringud	128 436	607	11 711	60 297	

Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Muu tööstuse sektori suurimad ettevõtted Hiiumaal

Ettevõtte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
Take OÜ	257 258	1	126 338
EisenMet OÜ	228 498	1	22 175
Reimet Projekt OÜ	190 631	0	
Tergen Grupp OÜ	135 272	0	
Concrete Products OÜ	120 420	3	11 021
Kaarmetal OÜ	73 865	2	13 113
OÜ SOIKKA	54 345	1	22 103

Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Muud sektorid

Peamiselt teeninduse ja kommunaalteenuste pakkumisega seotud ettevõtete majandussektoris toimus samuti langus. Kasumid langesid rohkem kui kaks korda, paranes lisandväärtus. Sektoris makstavad keskmised palgad jäävad miinimumpalga lähedale.

Muude sektorite üldnäitajad Hiiumaal

Näitajad	2020	2021	2022	2023	Muutus 2022–2023
Müügitulu	13 548 046	13 586 245	16 103 366	18 459 034	14,6%
Lisandväärtus	6 993 518	9 149 096	9 847 247	10 372 331	5,3%
Lisandväärtus töötaja kohta	23 950	36 306	34 552	36 015	4,2%
Tööjõukulud	3 670 811	3 353 441	4 246 405	4 817 761	13,5%
Keskmine palk	683	636	744	853	14,6%
Investeeringud	1 734 289	1 331 963	1 163 459	2 083 033	79,0%

Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Muude sektorite suurimad ettevõtted Hiiumaal

Ettevõtte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
Korrashoid OÜ	1 976 433	63	22 354
ÄäreMaa OÜ	865 692	0	
Kanama Kinnisvara OÜ	714 144	0	
AS Kärkla Veevärk	666 899	7	58 676
HIIUVIIDE OÜ	618 516	6	75 422
Rannaluite OÜ	566 848	3	104 855
M.AD OÜ	496 140	2	204 755

Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Sektori olulisema ettevõtte, Korrashoid OÜ majandusaasta aruande kohaselt on ettevõtte lepingulisteks klientideks ja teenuste tellijateks paljud Hiiumaa, Saaremaa, Haapsalu, Pärnu ja Harjumaa asutused ja äriettevõtted. Pakutakse teenuseid tehastele, koolidele, kauplustele, kontori- ja ärihoonetele, korteriühistutele jne. Suuremateks klientideks on Riigi Kinnisvara AS, TS Laevad OÜ, AS Tallinna Sadam ja Hiiumaa Vallavalitsus. Jätakuvalt on valdkonna suuremateks probleemideks tublide tööinimeste vähesus ning töötajate poolne surve töötasude tõusule. Teiselt poolt piirab töötasude tõstmist valdkonna ettevõtete rohkus turul ja sellest tulenev tihe konkurents.

Eksport Hiiumaa majanduses 2023

Eesti ettevõtete eksport 2023. aastal vähenes

Statistikaameti andmetel vähenes kaupade eksport 2023. aastal eelneva aastaga võrreldes 16% ja import 17%. Kaupu eksporditi jooksevhindades 18 miljardi ja imporditi 21 miljardi euro eest. Kaubavahetuse puudujääk oli 3 miljardit eurot, mis on 695 miljonit eurot väiksem kui 2022. aastal.

Eesti peamisteks kaubanduspartneriteks 2023. aastal olid Euroopa Liidu liikmesriigid, mille osatähtsus moodustas ekspordist 74% ja impordist 86%. Eksport ja import liikmesriikidega vähenes 2023. aastal vastavalt 12% ja 10%, liiduvälistesse riikidesse vähenes eksport aga 26% ja import neist 43%. Kaupade sissevedu Venemaalt vähenes koguni 92%.

Kaubavahetuse puudujääk oli suurim transpordivahendite, keemiatööstuse tooraine ja toodete ning mineraalsete toodete seas. Suurim ülejääk oli puidu ja puittoodete ning mitmesuguste tööstustoodetega.

2023. aastal eksporditi Eestist enim elektriseadmeid (14% Eesti koguekspordist), põllumajandussaaduseid ja toidukaupu (11%) ning puitu ja puittooteid (11%). Enim vähenes mineraalsete toodete (2,6 miljardi euro võrra), puidu ja puittoodete (406 miljoni euro võrra) ning mitmesuguste tööstustoodete (221 miljoni euro võrra) väljavedu. Kõige enam ehk 425 miljoni euro võrra suurenes transpordivahendite eksport Eestist.

Eesti päritolu kaupade osatähtsus koguekspordis jäi 2023. aastal aastataguse ajaga võrreldes samaks ehk 64% juurde. Eesti kogueksport vähenes aastaga 16%, reeksport 15% ning Eesti päritolu kaupade väljavedu 17%. Kõige rohkem mõjutas Eesti päritolu kaupade ekspordi vähenemist kodumaise töödeldud õli, põlevkivikütteõli ning kommunikatsiooniseadmete väljaveo vähenemine.

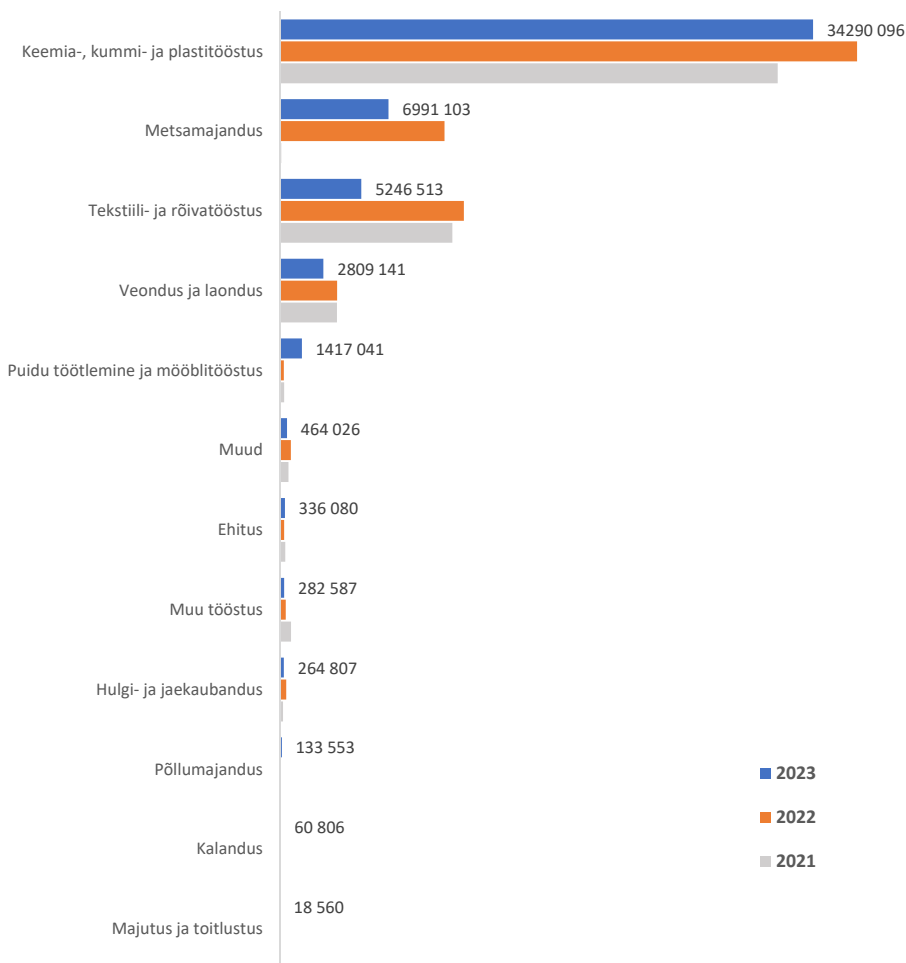
Eesti peamised ekspordipartnerid 2023. aastal olid Soome (17% Eesti koguekspordist), Läti (12%) ja Rootsi (9%). Soome eksporditi enim elektriseadmeid, metalli ja metalltooteid ning mineraalseid tooteid, Läti mineraalseid tooteid, transpordivahendeid ning põllumajandussaaduseid ja toidukaupu. Rootsi viidi enim elektriseadmeid, puitu ja puittooteid ning mitmesuguseid tööstustooteid. Aastaga vähenes kaupade eksport enim Soome (672 miljoni euro võrra), Läti (662 miljoni euro võrra) ja Ameerika Ühendriikidesse (657 miljoni euro võrra). Soome viidi vähem maagaasi, Läti elektrienergiat ja Ameerika Ühendriikidesse kommunikatsiooniseadmeid. Aastaga kasvas kaupade eksport enim Leetu (189 miljoni euro võrra), kuhu viidi varasemast enam transpordivahendeid.

Allikas: Statistikaamet

Hiiumaa ettevõtete ekspordist 2023

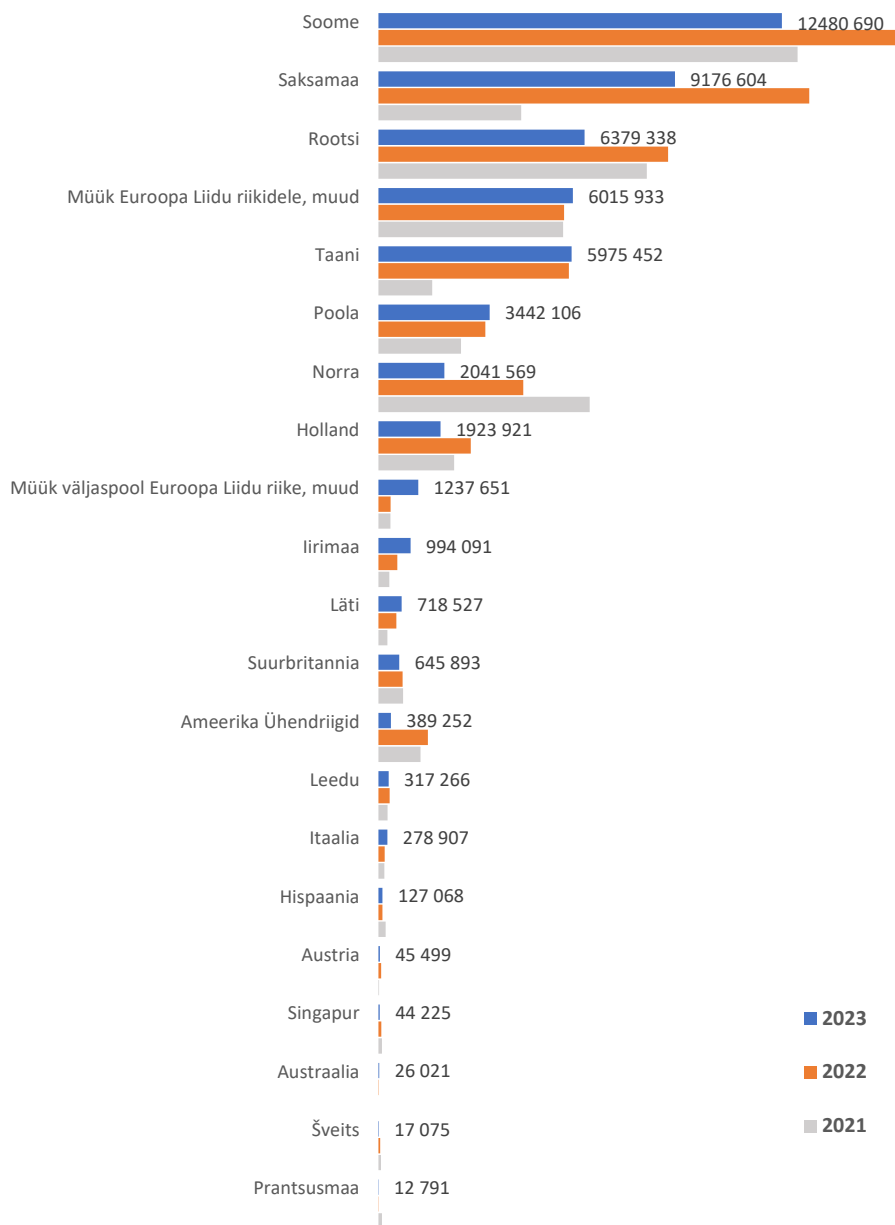
Hiiumaa ettevõtete eksport vähenes 2023. aastal viiendiku võrra. Eksport suurenes mitmekordselt puidu töötlemises ja mööblitööstuses. Samuti suurenes eksport kalanduse sektoris, kuid absoluutnumbrid on siin väiksemad. Põhilise osa Hiiumaa ekspordist annab endiselt keemia-, kummi- ja plastitööstus. Siin toimus langus (-7,63%). Oluliselt vähenes eksport ka kahes järgmises suurema mahuga ettevõtlusharus – metsamajanduses (-33,98%) ja tekstiili- ning rõivatööstuses (55,66%). Täpsemad numbrid tabelis.

Hiiumaa ettevõtlussektorite ekspordikäibed 2021–2023

Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Hiiumaa eksporditurud 2021–2023

Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Turismiaasta 2023 tõi vahe-eesmärkide täitumise ning uute sihtide seadmise

2023. hooaeg oli Hiiumaa jaoks mitmete sümbolsete eesmärkide täitumise ning positiivsete vaheetappide saavutamise aasta. Sõda Ukrainas pärssis jätkuvalt rahvusvaheliste turismi-voogude taastumist meie regioonis, samas soomlaste ja lätlaste reisimine näitas kasvutrendi. Siseturistide jaoks oli Hiiumaa endiselt atraktiivne, pigem tekitasid kõhklusi sageli punased numbrid parvlaevapiletite broneerimise lehel praamid.ee.

Projektid – aeg vilju noppida, aeg uusi käivitada

PKT

2023. aastal jõudis lõpule Hiiumaa turismiklastri kolmeaastane projekt „Hiiumaa konkurentsivõime tugevdamine ja turismisihtkoha arendamine,“ mida toetati Euroopa Liidu struktuurifondi kaasrahastatud meetmest PKT ehk piirkondade konkurentsivõime tugevdamine. Lisaks turismiedendusele sisaldas projekt ka Hiiumaa ettevõtluskeskkonna arendamist, koostöö parandamist ettevõtete vahel, uute toodete-teenuste disaini ning töökohtade loomist – tegevused, mis on piirkonna kui turismisihtkoha edendamiseks samuti tihedalt seotud.

Peamiste väljakutsetena nägi Hiiumaa turismiklastri PKT projekti alustades hooaja pikendamist ning mandriühenduse pudelikaela leevendamist suveperioodi tipphetkedel.

Võimalustena sõnastasime turismitegijate parema koostöö ja ühise tootearenduse, ürituste-tegevuste korraldamise kevad-sügis-talveperioodil, koolitused ja konkurentide kogemusest õppimise ning süsteemsema mainekujunduse- ja turundustegevuse.

Projekti üheks olulisemaks eesmärgiks oli välituristide arvu suurendamine Hiiu maal ning kuigi turundustegevused välis-turgudel on pika tagasisidega, saavutas Hiiumaa 2023. aastal välismaal erakordselt suure nähtavuse.

Light in the Dark

2023. aastal käivitus Light in the Dark, mis on Interreg Kesk-Läänemere projekt ja mille juhtpartner on Novia University of Applied Sciences (Soome) ning partneriteks Neriga linn (Leedu), Visit Stockholm (Rootsi), Cursor OY (Soome), Klaipeda Ülikool (Leedu), Kurzeme planeerimisregioon (Läti), Visit Åland (Ahvenamaa), Eesti Maaülikool, Eesti Maaturism ja Hiiumaa Arenduskeskus/ Hiiumaa turismiklaster. Projekti eesmärk on töötada välja Läänemere äärsetele turismipiirkondadele kevad-sügis-talviseks perioodiks sobivaid turismitooteid ja teenuseid ning juurutada neist esimesed pilootprojektidena.

Euroopa tuletornide võrgustiku asutamine

Brüsselis toimunud Euroopa mereriikide ühenduse „European Route of Lighthouses“ asutamisel esindas Eestit Hiiumaa Arenduskeskus. Ühingu asutamisdokumendi allkirjastasid Saksamaa, Norra, Iirimaa, Prantsusmaa, Portugal ja Eesti esindajad. Eesti poolt andis allkirja SA Hiiumaa Arenduskeskuse juhataja Liis Lukas, esindades ühtlasi läbi saarte-ülese sihtkoha arenduse Saare maakonda ja seega kokku 6 külastajatele avatud tuletorni.

Seega sai pandud alus uue kultuuritee ehk Euroopa tuletornide marsruudi välja arendamisele ning vastava Euroopa Nõukogu kultuuritee sertifikaadi taotlemisele.

Turismiklastri kolmas tegevusaasta

Rööbiti PKT projektiga kosus ja arenes Hiiumaa turismiklaster, mille juhtrühma aktiivsel eestvedamisel käivitati mitu uut edukat algatust, nagu näiteks Hiiumaa turismimes, kirjandusfestival ja glögikohvikute päev.

Kui PKT projekti esitamise hetkel oli Hiiumaa turismiklaster just asutatud ning 15. juulil 2021 sõlmiti klastri liikmetega esimesed liitumislepingud, siis 2023. aasta lõpuks oli klastril 45 liiget, kellest on moodustatud klastri juhtrühm ning toodete ja teenuste arendamise tööühm. 2023. aasta lõpus liitus Hiiumaa turismiklastriiga Estravel ning alustatud oli läbirääkimisi TS Laevade liitumiseks.

Nähtavus välisurgudel ületas 77 miljoni vaataja piiri

PKT-projekt jagunes neljaks põhisuunaks: IT-arendus, sealhulgas kaardirakendusel digitaalselt kirjeldatud külastustekonnad, hiiumaa.ee veebikeskkonna arendamine ning selle inglise-, soome- ja saksakeelseks muutmine; Hiiumaa turismiettevõtluskeskkonna ning turismitoodete arendamine; Hiiumaa mainekujundus ja reklaam Eestis; Hiiumaa turundamine välisurgudel, ennekõike Soomes ja Saksamaal.

Maist septembrini kestnud digikampaaniad Saksamaal ja Soomes jõudsid rohkem kui 77 miljoni vaatajani ning tõid saare kodulehele sadu tuhandeid uusi külastajaid. Saksamaa kampaania kogus 34 miljonit näitamist ja 298 002 klikki, klikatavus oli 0,87%. Soomest kogunes 43,6 miljonit näitamist ja 222 521 klikki, sealne klikatavus oli 0,51%. Külastajate keskmine kodulehel veedetud aeg kaks minutit ning madal pörkemäär kinnitavad, et kampaaniad jõudsid Hiiumaast huvitatud sakslaste ja soomlasteni.

Oluliseks saavutuseks võib lugeda, et kolmeaastase projekti tulemusel on Hiiumaa turismiettevõtjad jõudnud arusaamisele, et reaalne koostöö turismimesidel, kontaktüritustel ning kampaaniates loob sünergiat, millest võidavad kõik osalejad.

Hiiumaa PKT projekti kogumaksumus kogu perioodi peale oli 562 500 eurot, millest omaosalus oli 112 500 eurot. Võib üsna kindlalt väita, et sellise mahu ning väljundiga tegevusi oleks ainult omavahenditest olnud praktiliselt võimatu korraldada. Üle-eestilist metoodikat

piirkondade konkurentsivõime muutuste hindamiseks ei ole, kuid parimaks tunnustuseks Hiiumaale on tagasiside mandri erinevate valdkondade esindajatelt, et Hiiumaa paistab silma.

Muusika teema-aasta tõi saarele ohtralt publikut

2023. aasta oli Hiiumaal Rudolf Tobiase 150. sünniaastapäeva auks muusika-aasta ning sellega seoses sai saarel teoks tihe ja mitmekesine programm, mis meelitas kohale ka rohkelt turiste.

2023. aasta algas ka Hiiumaa meresõidu jaoks olulise sündmusega. Pidulikult avati talvel valminud Kalana jahisadam, mis pakub lääne poolt saabuvale külalisele turvalise koha sildumiseks ning annab kõikohad kohalikele elanikele.

Uue algatusena käivitatud glögi kohvikute päevad leidis positiivse vastukaja ning võib lugeda, et traditsioon on sündinud. Endiselt toimusid oma tuntud headuses kodukohvikute päevad ja restoranide nädalad ning Hiiumaa kirjandusfestival.

Hiiumaa on Green Destinations kuldtasemega sihtkoht

Hiiumaa kui Läänemere roheline saare tuntuse suurendamiseks kestis läbi hooaja koostööprojekt Saaremaaga, EAS-i sihtkohaturunduse programmi raames liikusime edasi Green Destinations projekti ning teiste rohetgevustega. 2023. aastal omistati Hiiumaale Green Destinations kuldtase.

Hiiumaa turismiettevõtjate rahulolu ja trendid

Hiiumaa turismiettevõtjate hulgas 2023. hooaja lõpul läbi viidud küsitluse vastajad hindasid hooaja kordaläinuks. Võrreldes 2022. aastaga oli oluliselt rohkem turismiettevõtjaid, kellel 2023. aastal käive kasvas ning vähem neid, kel teenuste maht kahanes. Kliendigruppidest märgiti ära välismaalaste osakaalu suurenemine, samuti mainiti aktiivse suhtumisega kultuuri- ja loodushuviliste ning pereturismi tegevusi eelistavate külastajate hulga kasvu. 83,9% vastanutest uskus, et turismihooaega saab sobivate tegevuste ja üritustega pikendada.

Probleemidest ja vajakajäämistest toodi esile parvlaevaliikluse piiratud maht, mistõttu tipphetkedel ei pääse kõik soovijad saarele. Samuti on Hiiumaal jätkuvalt probleemiks töötajad. Hooajatöölisi otsitakse üle Eesti ning isegi kui soovijaid leitakse, on keeruline neile elamispiinda leida.

Jätkuvalt tugev trend oli Hiiumaal äriturism. Suvepäevad, konverentsid ja muud suvised tiimiüritused täitsid puhkekeskusi tavapärasel määral, kuid lisandunud on sügis-kevad-talvise perioodi tööreisid Hiiumaale, sealhulgas suvehiidlaste pikendatud hooaja arvelt tehtud külastused.

Kevadel valminud Hiiumaa turismitruki GO Hiiumaa jagati laiali 25 000 eksemplari.

Parvlaevaliiklus püstitas rekordeid, lennuliiklus kasvas

2023. aastal oli Heltermaa-Rohuküla liinil reisijaid 669 883 ja sõidukeid 309 815, Sõru-Triigi liinil aga reisijaid 47 989 ja sõidukeid 23 527.

Ka Tallinn-Kärdla liinile toodud suurem 33-kohaline lennuk täitis reisijatega paremini, kui skeptikud kartsid. Tallinn-Kärdla liinilennukiga lendas 2023. aastal kokku 15 944 reisijat.

Hiiumaa sadamates osutatakse teenust nii külalisalustele kui matkakaautodele. SA Hiiumaa Sadamad nelja sadamasse (Kärdla, Sõru, Orjaku ja Kalana) jõudis 2023. aastal 1054 väikelaeva ja 245 matkakaautot. Riikidest kõige enam oli aluseid Eestist, Soomest, Rootsist ja Saksamaalt.

Huviväärsuste statistikat vaadates tuleb tõdeda, et jätkuvalt on Hiiumaa olulisteks külastusmagnetiteks tuletornid. 2023. aastal külastas Ristna tuletorni 4768 külastajat, Tahkunas käis 9724 ja Köpu tuletornis 22 921 külastajat.

Hiiumaa jätkuvalt siseturismi poole kaldu

Statistikaameti andmetel peatus üle Eesti majutusettevõtetes 2023. aastal üle 3,43 miljoni turisti, mis ületab 2022. aasta taset 5% võrra. Mullu suurenes välituristide arv, siseturistide arv aga vähenes.

Statistikaameti andmetel oli 2023. aastal Hiiumaal 1097 voodikohta, tubade täituvus oli 41% ja keskmine maksumus inimese kohta oli 36 eurot.

NB! Lähtunud on majutuskohtadest, kus on viis ja enam voodikohta.

- Majutatute arv oli ootuspäraselt kõige kõrgem juulis – 8956 ööbijat.
- Majutatute TOP5 riiki: Eesti, Soome, Läti, Saksamaa, Leedu.
- Välituristide viibimise kestvus oli keskmiselt 1,97 ööpäeva.
- Siseturist moodustas Hiiumaa külastajatest 91,3%.

Elukeskkonna hoidja

SA Hiiumaa Haigla

Tunnustame ettevõtet, organisatsiooni või isikut, kes on 2023. aastal silmapaistvalt panustanud Hiiumaa looduse, omakultuuri ja majanduse tasakaalustatud koostoesse ning aidanud seeläbi hoida Hiiumaa väärtuslikku elukeskkonda UNESCO biosfääriala vaimus.

SA Hiiumaa Haigla on läbi aastate hoolitsenud hiidlaste tervise eest, hoides sellega nii inimesi kui elu kestvust saarel. Lisaks sellele on tehtud suuri investeeringuid nii aparaatide kaasaegsena hoidmisesse kui ka maja kaasajastamise. Lisaks Hiiumaa haigla renoveerimisele ehitati Hiiumaa tervisekeskuse ruumid Kärdlas ja Käinas ning loodi Hiiumaa haigla kuni 72 tundi kestev generaatoritoide.

Elukeskkonna hoidja

Karin Poola ja Palade Loodushariduskeskus

Karin teeb tänuväärset tööd loodushoidliku mõtteviisi lähendamisel inimestele ja UNESCO biosfääriala väärtuste edasikandmisel nii töö kui töö väliselt, juhtides ja arendades Palade Loodushariduskeskust. Hiiumaa Rohelist märki kandev Palade Loodushariduskeskus tutvustab oma tegevuste kaudu Hiiumaa loodust ja pärandkultuuri. Looduskeskuse õppekompleksi kuulub Hiiumaa Kivimite õppehoone, keskkonnalabor, Soera Talumuuseum, metsanduslik ja geoloogiline õpperada. Paluküla vanas paekarjääris esitletakse põnevalt Kärkla meteoriidikraatri mudelväljakut.

Hiiumaa sõber

Hiidlaste Koostöökogu

Tunnustame initsiatiivikat ettevõtet, organisatsiooni või isikut, kes oma kogemuste ja teadmistega on järjepidevalt panustanud Hiiumaa arengusse.

Hiidlaste Koostöökogu on olnud läbi aastate Hiiumaa ettevõtjate mitmekülgne sõber ja toetaja, seisnud mitmete uute algatuste taga ja igakülselt toetanud kohalikku kogukonda nii programmiselisel kui ka -väliselt.

Hiidlaste Koostöökogu viib ellu Euroopa Liidu ühenduse algatusprogrammi, mille aluseks on kohalik lähenemine, mis võimaldab paremini ära kasutada maapiirkonna sisemisi arenguvõimalusi. See omakorda aitab tõsta põllumajanduse ja metsanduse konkurentsivõimet, parandada keskkonna ja paikkonna ning eriti maapiirkonna elukvaliteeti ning mitmekesistada majandustegevust. Lisaks on kohalikul algatusel oluline roll inimeste sidumisel uute ideedega, innovatsiooni ja ettevõtlikkuse julgustamisel ning kohalike teenuste arendamisel. Koostöökogu tegutseb avalikes huvides kohaliku algatuse ning kohaliku elu arendamise eesmärgil.

Hiiumaa aasta õpilasettevõtte

Õpilasfirma „Tsäde“

Tunnustame Hiiumaa õpilasettevõtet silmapaistva tulemuse, uuendusliku idee või julge pealehakkamise eest 2023/2024 õppeaastal.

Õpilasfirma Tsäde valmistab käsitööna künslaid. Künsla ümbris oli valmistatud kipsi ja tsemendi segust, mille pind oli töödeldud mittetoksilise nakkedispersiooniga. Sisuks oli pulberkünal, mis oli täielikult taimset päritolu palmivahast. Palmivaha ei tahma ega eralda kahjulikke ühendeid.

ÕF Tsäde oli kõige suurema käibega õpilasfirma, neil läks üleüldiselt hästi ja nende idee oli suure potentsiaaliga.

Hiiumaa mainekujundaja

Viscosa Kultuuritehas

Tunnustame ettevõtet, organisatsiooni või isikut, kelle tegevus on 2023. aastal oluliselt tõstnud Hiiumaa nähtavust saarelt väljaspool, parandanud Hiiumaa mainet või toonud Hiiumaale tuntust.

Hiiumaal Kõrgessaares 2023. aastast tegutsev Viscosa Kultuuritehas ühendab ja toob kokku muusika, teatri, kunsti ja kultuuri. Viscosa kultuuritehas on tugevalt silma paistnud kohaliku elu edendamiseks kaasates ka sealjuures kogukonda, olnud avalikkuse huviorbiidis nii Hiiumaal kui saareväliselt ning rikastanud mitmekülgset Hiiumaa kultuurielu.

Aasta tegija

AS Hiiu Kalur

Tunnustame 2023. aastal edukalt majandanud Hiiumaa ettevõtet.

„Aasta tegija“ valimisel on viimased 10 aastat kasutatud meetodikat, milles võetakse arvesse ettevõtete eelmise aasta käivet, käibe kasvu, ärikasumit ja ärikasumi kasvu võrreldes üle-eelmise aastaga, omakapitali tootlikkust, töajookulusid. Meetodika koostamisel on eeskujuks olnud Äripäeva erinevate TOP-ide meetodika.

Antud meetodika alusel on aasta edukaimaks ettevõtteks osutunud AS Hiiu Kalur. AS Hiiu Kalur on AS Direct Consulting tütarettevõtte ja üks Eesti suurimaid kalandusfirmasid, kelle põhitegevusala on räime ja kilu traalpüük Läänemerel, omades 5 kalapüügiga tegelevat kalalaeva. 2023. aastal moodustas AS Hiiu Kalur müügitulu 6,66 mln eurot (2022. a 3,78 mln eurot), millest 98,3% moodustas kalapüük (2022 - 97,6%).

Aasta investeerija

Hiiumaa Tarbijate Ühistu

Tunnustame Hiiumaa ettevõtet, mis on 2023. aastal saare ja/või oma tegevuse arendusse investerinud.

Hiiumaa Tarbijate Ühistu peamiseks tegevusalaks on jaekaubandus, müüakse toidu-, esmatarbe-, tööstus- ja ehituskaupu. Klientide teenindamiseks on 7 kauplust üle Hiiumaa. Ühistul on kokku 86 töötajat ja enam kui 1000 liiget.

Kõikidest Hiiumaa ettevõtetest tegi just Hiiumaa Tarbijate Ühistu suurima investeeringu - 1,38 miljonit eurot. Muuhulgas uuendati nii külmasüsteeme kui kassasüsteeme, Kõrgessaare kaupluse katusele paigaldati päikesepark ning lisaks algasid Hiiu Konsumi/Hiiumaa Kaubamaja laiaulatuslikud rekonstrueerimistööd.

Aasta alustaja

OÜ Vilton Hiiu

Tunnustame kuni kolm aastat Hiiumaal tegutsenud ettevõtet uuendusliku idee või võimsa alustamise eest 2023. aasta tulemuste baasil.

„Aasta alustaja“ kategooria valimiseks võetakse arvesse viimase kolme aasta jooksul alustatud ettevõtete eelmise aasta käive ja töötajate arv. Sellest lähtuvalt osutus nominendiks OÜ Vilton Hiiu.

OÜ Vilton Hiiu põhitegevuseks on elamute ja mitteeluhoonete ehitus. OÜ Vilton Hiiu on muuhulgas aidanud renoveerida Palade spordihoonet, osalenud suuremahulisel Hiiu Konsumi uuendamisel ning ehitab Paluküla terviseraja olme- ja teenindushoonet.

Hiiumaa Ettevõtjate Liit annab välja kolm tunnustust

Aasta tegu 2023

Hiiumaa noorte stipendiumifondi loomine

Soovitakse tähelepanu juhtida saare majandust ja arengut oluliselt või omanäoliselt muutnud tegudele.

Hiiumaa noorte stipendiumifond on ellu kutsutud selleks, et muuta kõrghariduse omandamine Hiiumaa noortele kättesaadavamaks ning luua Hiiumaalt kõrgharidust omandama läinud noortel parem side kodusaares.

Fondi on oodatud panustama nii eraisikud kui ettevõtted, kes soovivad toetada kodusaares arengut ning noori talente motiveerida.

Väike ja visa 2023

Isabella Mööbel OÜ

Tiitel omistatakse väikeettevõtjale, kelle tegevus on kogukonnale väga vajalik ning keda võime seetõttu igapäevaselt pidada justkui iseenesestmõistetavaks. Kuid tegelikult kaasnevad ka selle ettevõtte olemasolu ja igapäevase käigus hoidmisega nii võimalused kui ka riskid, mida kõrvalseisjad ei taju.

2007. aastal loodud ettevõtte teeb kõik, et mööblipoe klient saaks end kuningana tunda nii kodus kui tööl, nii elamus kui suvemajas, nii suvel kui talvel.

Väikese kogukonna teenindamiseks ja klientide hoidmiseks lähenetakse muredele ja soovidele väga laiahaardeliselt ning jõutakse tulemusteni ka olukordades, kus lihtsaid lahendusi ei ole. Aastatepikkune kogemus on õpetanud oma kliente kuulama ja nendega kaasa mõtlema, et ruumi iga detail oleks mugav, pakuks elamust ning parandaks elukvaliteeti.

Tänukummardus 2023

Enno Harjak

Tiitel omistatakse füüsilisele isikule, kelle pikaajaline tegevus ja aktiivne panus Hiiumaa majandusellu on olnud märkimisväärne ning kelle algatusvõime on eeskujuks ettevõtjate nooremale põlvkonnale.

Enno aastatepikkune panus Hiiumaa majandusellu on kõrgelt hinnatud. Aastakümnete jooksul on sõnadest tegudesse kantud nii jätkusuutlikkust, keskkonnasäästlikkust, innovatsiooni kui pööratud tähelepanu ettevõtte töötajate heaolule.

Enno on suure algustähga Ettevõtja, kelle uskumatuna näivate tegude teostamise võimekust ning mehesõnana antud lubaduste vettpidavust on tunda saanud paljud partnerid nii Eestis kui välisriikides.

Analüüsi andmed ja selgitused

Elmo Harjaku koostatud majandusanalüüs, mis hõlmab osa käesolevast trükisest, sisaldab Hiiumaa ettevõtluse sektorite ja ettevõtete andmeid perioodil 2020–2023.

Töö alusandmeteks on äriregistrist saadud Hiiumaa ettevõtete majandusnäitajate andmebaas aastatel 2020–2023. Andmebaasi korrastati järgmiselt:

- Ettevõtluskeskkonna ja -struktuuri analüüsimisel on allikatena kasutatud lisaks äriregistri andmetele ka statistikaameti andmeid. Peamise andmebaasina on kasutatud äriregistri andmeid. Ettevõtted on grupeeritud sektoriteks nende põhitegevusala EMTAK koodide alusel, kõrvaltegevusalade EMTAK koode pole arvestatud. Kui ettevõtte põhitegevusala on erinevatel aastatel erinev, siis on andmed kajastatud erinevate tegevusalade all.
- Äriregistri andmed ei sisalda füüsilisest isikust ettevõtjate andmeid. Majandussektorite analüüsi puhul ei ole FIE-de majandusnäitajate suurus oluline, kuna moodustab (2020. aasta statistikaameti andmete põhjal) ettevõtluse käibest 3,7% ja nende andmete kättesaamine on keeruline.

Hiiumaa Arenduskeskus on koostanud ka varasematel aastatel majandusülevaate. Kuna meetodid võivad olla erinevad, siis on võimalikke erinevusi:

- FIE-d ei sisaldu äriregistri andmebaasis ja seega ei sisaldu nad ka käesolevas ülevaates.
- Majandusaasta lõpu erinevus (nt osadel ettevõtetel 30.06.) põhjustab aruannete hilisema esitamise kohustuse, mistõttu selliste ettevõtete andmed 2023. aasta kohta puudusid. Korrigeerimiseks on nende ettevõtete andmed nihutatud (2022. andmed on tõstetud 2023. aastale).
- Ülevaates pole kajastatud MTÜde ja SAde andmeid.
- Valdkonna nimetused vastavad EMTAK tähistusele ja sõnastusele, näiteks „Plastitööstus“ on ülevaates nimega „Keemia- ja plastitööstus“.

Käesolev ülevaade sisaldab ainult Hiiumaale registreeritud ettevõtteid, sest äriregistri andmed sisaldavad vaid Hiiumaa maakonda registreeritud ettevõtteid. Seega peab välja tooma olulised erisused, mis ei kajastu või kajastuvad moonutatavalt koostatud ettevõtlusstatistikas:

- Suuremateks näideteks on AS EstPak Plastik, OÜ Lade, OÜ ISC International, OÜ Korrashoid ja OÜ Pakpoord, mille tegevus toimub olulisel määral või täielikult väljaspool maakonda. See loetelu ei ole lõplik, sest paljude väiksemate ettevõtete (eriti ehitussektor) tegevus toimub samuti väljaspool maakonda.
- Hulgi- ja jaekaubanduse sektori kõik ettevõtted ei ole registreeritud Hiiumaa maakonda ja nende käive ei kajastu käesolevas ülevaates (Rimi ja Selver).
- Põhitegevusalana märgitud EMTAK koodide muutmise mõju. Iga olulise ettevõtte põhitegevusala muutus võib avaldada mõju ka sektorite eri aastate võrdlusele.

Masspäringu tulemusena saime 1313 ettevõtte andmed. Masspäringu koostamise hetkel, 13. augustil 2024 oli esitamata ca 10% ettevõtete 2023. majandusaasta aruannetest. Nende ettevõtete andmed ei kajastu käesolevas ülevaates.

HIIUMAA

